

Innehåll

Förord	7
Uppdrag och bakgrund	9
Debatten om Scary Movie och Dinosaurier	13
Mediedebatt om åldersgränser	13
Politisk debatt	16
Marknadsföring av film för barn	18
Bakgrund till regeln om vuxenmedverkan	21
Våldsskildringsutredningens arbete	22
Fördelar med en regel om vuxenmedverkan	23
Generellt system föreslås	24
Remissvar och proposition	25
Kammarrättens roll	27
Överprövning	27
Rådgivande organ	28
Förslag till ny överinstans	29
Kammarrätten tar över ansvaret	31
Statistik över överklagade beslut	31
Möjliga effekter av lagändringar	39
Filmbranschens syn på regeln	41
Beslutsprocessen	41
Åldersgränser	43
Vuxenmedverkan	46
Information	49
Kammarrätten	50
Förbättring av lagstiftningen?	50

Intervjuer med biografpersonal	53
Regeln fungerar bra	53
Diskussioner förekommer	54
Regeln utnyttjas i stor utsträckning	55
Synpunkter på medföljarregeln	56
Långtidsanställda om regeln	58
Föräldrar om vuxenmedverkan	61
Föräldrarna och barnen	61
Biobesök	62
72 procent känner till regeln	63
78 procent har inte använt regeln	63
81 procent positiva till upplevelsen	64
55 procent tycker att vuxenregeln är bra	65
68 procent vill inte att regeln skall gälla 15-årsgränsen	65
34 procent anser att åldersgränserna är helt riktiga	66
54 procent av föräldrarna vill ha mer information	66
Modeller för vuxenmedverkan i andra länder	69
Norge	69
Finland	70
Danmark	70
Storbritannien	71
USA	72
Slutkommentar	75
Regeln upplevs som positiv	75
Regeln kan utvecklas	76
Jurist-, barn- eller filmexpertis	77
Statens respektive föräldrars ansvar	79
En bra modell som kan utvecklas	80

Bilagor

1. Frågeformulär samt sammanställning av svar från intervjuer med biografpersonal 83
2. SKOP:s undersökning om regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök 95

Förord

När Vårdsskildringsrådet inrättades 1990 utgjorde detta en del av regeringens åtgärdsprogram mot skadliga våldsskildringar i film och på video. Åtgärdsprogrammet innehöll också lagändringar som berörde åldersgränser på film, bland annat införandet av regeln om vuxenmedverkan på biograf. Den innebar att alla åldrar fick tillträde till filmer med 7-årsgräns *i sällskap med vuxen person*, och att barn från 7 år fick tillträde till filmer med 11-årsgräns *i sällskap med vuxen person*.

I sitt ursprungliga direktiv gavs Vårdsskildringsrådet uppdraget att följa effekterna av åtgärdsprogrammet, och speciellt erfarenheterna av regeln om vuxenmedverkan. Efter ett decennium finns mycket att avrapportera. Förutom en återblick på förarbeten och avsikter med lagändringen finns intressanta erfarenheter att ta del av från filmdistributörerna som köper in och marknadsför filmerna, från biografpersonalen som släpper in publiken i biografalongerna och från föräldrar som skall besluta sig för att utnyttja regeln eller ej tillsammans med sina barn.

Allt detta redovisas i denna rapport. Inte oväntat väcker svaren och erfarenheterna nya och väsentliga frågor. Främst gäller det balans och proportioner mellan föräldrars och samhällets ansvar när det gäller att skydda barn från rörliga bilder som inte är avsedda för dem, och som kan skapa rädsla eller oro. När regeln infördes för tio år sedan var det en djärv förändring att låta föräldrar ta en del av ansvaret för barnens biotittande. I dagens medielandskap, där de flesta medier konsumeras inom hemmets väggar, har föräldraansvaret fått en helt annan betydelse. Därför bör resultatet av rapporten kunna locka till fortsatta diskussioner bland alla som lever eller arbetar med barn.

Ett viktigt uppdrag är härmed slutfört och rapporten har, enligt rådets uppdrag, överlämnats som en skrivelse till regeringen. Genom att även publicera den i skriftserien hoppas rådet kunna nå ut till en större läsekrets med intresse för frågor om barn och medier.

Våldsskildringsrådet* står bakom rapporten och ansvarar därmed för innehållet i sin helhet.

Cecilia Modig
ordförande

Ann Katrin Agebäck
huvudsekreterare

*Bakom rapporten står rådets ordförande Cecilia Modig, ledamöterna byråchef Lars Alexandersson, Brottsförebyggande rådet, direktör Gunnell Arrbäck, Statens biografbyrå, stabstjänsteman Eva Block, Statens ljud- och bildarkiv, undervisningsråd Margot Blom, Skolverket, leg. psykolog Inga Gustafsson, redaktör Andreas Hoffsten, Svenska filminstitutet, utredare Anders Kassman, Ungdomsstyrelsen, kultur- och fritidschef Ulla Pettersson samt byrådirektör Elisabeth Svedberg, Socialstyrelsen.

I arbetet har även rådets experter fil.lic. Cecilia von Feilitzen, lektor Karin Stigbrand och hovrättsassessor Maria Eka deltagit, liksom rådets sakkunniga Maria Gåsste, Kulturdepartementet och Margareta Wiman, Utbildningsdepartementet. Från kansliet har huvudsekreterare Ann Katrin Agebäck, sekreterare Jan Christofferson samt sekreterare Hans Hillforth deltagit.

Uppdrag och bakgrund

År 1911 införde Sverige en lag om förhandsgranskning av film avsedd för offentlig visning, det vill säga filmcensur. Lagen skulle tillämpas av en ny myndighet, Statens biografbyrå. Biografbyrån kunde tillåta en film i sin helhet, tillåta en film efter vissa klipp eller förbjuda en film i sin helhet. Myndigheten skulle även fatta beslut om filmen i fråga var *barntillåten* eller *barnförbjuden*. Barntillåten innebar att alla hade tillträde till filmvisningen. Barnförbjuden innebar att man måste vara 15 år fyllda för att få tillträde till filmvisningen.

Dessa två klassificeringar var de enda alternativen fram till 1959 när en 11-årsgräns infördes. År 1978 infördes ytterligare en åldersgräns, från 7 år. Sedan dess har Biografbyrån klassificerat filmer som *barntillåtna, från 7 år, från 11 år* eller *från 15 år*. I samtliga fall har gränserna varit absoluta, det vill säga ingen under den gällande åldern har haft tillträde till filmvisningen.

År 1991 skedde en lagändring som förändrade förutsättningarna för barns tillträde till filmvisningar på biograf. Den så kallade regeln om vuxenmedverkan infördes i *Lag (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram* (fortsättningsvis kallad granskningslagen). Den innebär att ett barn under 7 år får tillträde till en film med 7-årsgräns *i sällskap med en myndig person*, det vill säga en person över 18 år. Likaså får ett barn mellan 7 och 11 år tillträde till en film med 11-årsgräns *i sällskap med en myndig person*.

Ungefär samtidigt, 1990, inrättades Våldsskildringsrådet som en kommitté, som numera lyder under Kulturdepartementet.

Rådets uppdrag är primärt att verka mot skadliga våldsskildringar, främst genom information och utbildning samt genom dialog med mediebranscherna om självreglering. I rådets ursprungliga direktiv (dir. 1990:40) ingår även uppdraget att informera departementet om "...de effekter som uppnås till följd av regeringens åtgärdsprogram. I synnerhet bör rådet följa erfarenheterna av de nya reglerna för vuxenmedverkan...".

Våldsskildringsrådet har nu utfört detta uppdrag och resultatet av uppföljningen presenteras i denna rapport. Anledningen till att rådet valt att utföra uppföljningen nu är bland annat att regeln om vuxenmedverkan har tillämpats på biograferna under ett decennium, och många samlade erfarenheter finns att tillgå. En annan bidragande orsak är den intensiva medie- och samhällsdebatt om Biografbyråns åldersgränser, om Kammarrätten som överinstans och om vad som kan anses skadligt eller ej för barn som ägde rum under vintern 2000.

Uppföljningsarbetet har visat att förutsättningarna för vilka filmer barn kan se på biograf efter 1991 inte enbart påverkats av regeln om vuxenmedverkan. Även andra förändringar som den nya granskningslagen medförde har haft betydelse i sammanhanget. Det gäller främst att Kammarrätten blev ny överinstans för Biografbyråns beslut och att beslutsprocessen kring åldersgränser ändrades. Eftersom granskningslagen utgör en del av regeringens åtgärdsprogram, och rådets uppdrag är att informera om effekterna av detta, ingår ett kapitel om dessa förändringar i rapporten.

Rapporten inleds med en sammanfattning av den debatt i media och i riksdagen som under vintern 2000 ifrågasatte åldersgränserna för barn. Därefter går rapporten bakåt i tiden för att se på vilka förarbeten och resonemang som ledde fram till att regeln om vuxenmedverkan infördes i granskningslagen 1991. Det därpå följande kapitlet behandlar Kammarrättens roll när

det gäller åldersgränser på biograf, det vill säga överklaganden som gäller film och åldersgränser under 15 år.

Den senare delen av rapporten ägnas åt intervjuer med de parter som främst berörs av regeln om vuxenmedverkan: filmdistributörer, biografpersonal samt föräldrar till barn mellan 4 och 11 år. Intervjuerna belyser deras respektive erfarenheter av regeln och dess tillämpning under de tio år den funnits. De två första grupperna har tillfrågats genom personliga intervjuer, föräldragruppen genom en statistisk undersökning bland 1 000 föräldrar, utförd av opinionsinstitutet Skop. I en kort översikt redogörs även för hur några andra länder hanterar frågan om vuxenmedverkan på biograf.

Rapporten leder inte fram till lagändringsförslag. Under arbetets gång har dock idéer presenterats av de intervjuade parterna, och viktiga erfarenheter och centrala frågeställningar har ventilerats. Avslutningsvis presenteras och diskuteras dessa, och de kan därmed utgöra grund för senare ställningstaganden.

Debatten om *Scary Movie* och Dinosaurier

En bidragande orsak till att Vårdsskildringsrådet nu har följt upp erfarenheterna av regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök är, som nämnts, den debatt om filmen *Scary Movie* som ägde rum under vintern 2000. Under ett antal veckor publicerade ett flertal tidningar i Sverige artiklar om nämnda film, vilka i huvudsak var mycket kritiska till att filmen fått åldersgränsen 11 år.

Mediedebatt om åldersgränser

Scary Movie är en parodi och en pastisch på skräckfilmsgenren i stort, och framför allt på vissa specifika skräckfilmer som *Scream* och *Fredagen den 13:e*. Den innehåller en stor mängd våldsskildringar, men av det mer burleska slaget.

Statens biografbyrå, som har att bedöma om en film kan vålla barn under en viss ålder psykisk skada, beslutade vid sin granskning av filmen att tillåta den från 15 år. En film-distributör har dock möjlighet att överklaga till Kammarrätten om distributören anser att Biografbyrån satt en för hög åldersgräns på en film, vilket skedde när det gällde *Scary Movie*. Kammarrätten gick på distributörens linje och sänkte åldersgränsen till 11 år.

Vad som i debatten komplicerar frågan är effekterna av regeln om vuxenmedverkan, det vill säga att en 11-årsgräns för en film på biograf innebär att även barn mellan 7 och 11 år får se filmen i vuxens sällskap. Flera av de kritiska tidningsartiklarna

om filmen går in på just denna aspekt. Till exempel skriver Expressens reporter Britta Svensson i en artikel, publicerad den 1 december 2000:

”Den (filmen) är nämligen i Sverige tillåten från 11 år, vilket betyder att sjuåringar får se den i sällskap med till exempel ett syskon som är 15 år [18 år – red. anm.]. Det är fullständigt ofattbart. Filmen är gjord i USA, där den klassades som ”restricted”, förkortat ”R” av censuren. Det innebär att den som är under 17 år inte kommer in på filmen utan en förälder med sig. Ett gäng svenska elvaåringar får alltså gå ensamma och se en film som anses för grov för amerikanska 16-åringar. Jag undrar varför? Vem är det som bestämt att barn från sju år ska uppfostras i att titta på våldsporr? Inte Statens biografbyrå. När filmen kom till Sverige satte de 15-årsgräns på den. Då överklagade filmbolaget Columbia Tristar. Jag undrar varför? De fick medhåll av Kammarrätten, som sänkte åldersgränsen till 11 år. Jag undrar varför? I den amerikanska debatten ansågs det vara en skandal att filmen inte klassats som ”NC-17”, vilket betyder att ingen som är 17 och under skulle få se den, ens i sällskap med en vuxen.”

Enligt tidningarnas rapportering var reaktionerna på filmen starka bland allmänheten. I en artikel i Västerbottens Folkblad, publicerad den 7 februari 2001, skriver reportern Donald Paulsson:

”Föräldrar och kyrkan i Lycksele går till gemensam attack mot den tänkta filmrysnatten på lördag på Medborgarhuset i Lycksele. Med utlagda namnlister på skolor och övriga strategiska platser hoppas man att den växande kritiken mot filmen Scary Movie ska ge frukt. – Kommer Scary Movie att visas uppmanar jag alla kommunbor att bojkotta MB

(Medborgarhuset) i framtiden, säger en upprörd förälder Britt-Inger Hermansson.”

I en artikel i Expressen med rubriken ”Att den här filmen får visas för barn är en juridisk skandal”, publicerad den 8 december 2000, skrev nämnda Britta Svensson:

”Jag hade aldrig kunnat ana att ilskan är så stor. Hur RASANDE svenska mammor, pappor, mor- och farföräldrar är över att vålds- och porrfilm ”Scary movie” visas för barn. Många, som Maria Mantére, har chockade lämnat biografen med sina barn. En del av dem, som Ann Ricksten och Carin Segerström, har skrivit brev till Svensk Filmindustris vd Rasmus Ramstad för att fråga varför han visar filmen på sina biografer. Titti Erksell Barker och en grupp föräldrar i Järna i Södermanland satte upp flygblad och demonstrerade när filmen visades på Folkets hus i söndags. – Ingen har trott mig på jobbet när jag har berättat om den här filmen, säger Rolf Dalén, polis i Stockholm sen 40 år. Han har skämts för att han, i god tro, tog sina barnbarn, 9 och 11, på filmen. – Det var rena jävla porrfilmen, det värsta jag sett. Jag led med de 10–12-åriga flickor som satt runtomkring. Ingen av dem skrattade. Jag såg dem blunda, hålla för ögonen, titta ner i golvet...”

Eftersom Kammarrätten hade beslutat om 11-årsgränsen på Scary Movie riktade sig tidningarnas kritik i första hand mot denna instans, och inte mot Statens biografbyrå som beslutat om en 15-årsgräns på filmen. Reportern Lena Lindhag skrev en artikel i Expressen med rubriken ”De låter barn se grovt våld” som publicerades den 8 december 2000:

”Erigerade könsorgan, våldtäkter och kvinnomisshandel. Är det något för barn? Ja, anser Kammarrätten i Stockholm som sänkt åldersgränsen för ”Scary movie” till elva år. – Filmen

är inte skadlig, den är underhållande, säger kammarrättsrådet Eva Östberg-Anclow. (...) Barnombudsmannen, Rädda barnen, SF och Columbia Tristar har blivit kontaktade av upprörda barn och föräldrar som vill stoppa filmen. I USA är åldersgränsen för "Scary movie" 17 år. I Sverige var gränsen från början satt till 15 år av Biografbyrån. Men filmbolaget Columbia Tristar överklagade till Kammarrätten, som har bestämt att barn från 11 år och uppåt ska få se filmen. Bara en ledamot, Gudrun Uddén, ansåg att Biografbyråns bedömning var korrekt. Resten är eniga. Kammarrättsrådet Eva Östberg-Anclow är mycket nöjd med domen."

I Expressen-artikeln med rubriken "Att den här filmen får visas för barn är en juridisk skandal" skriver Britta Svensson vidare:

"Det är denna film (Scary Movie) Zoran Slavic, chef för det ansvariga filmbolaget Columbia Tristar Films, kämpat så hårt för att få visa för barn från 7 år. Att han lyckades få Kammarrätten, lagman Kajsa Hallberg, kammarrättsrådet Eva Östberg-Anclow och assessorn Carina Ersten, med sig på det är en juridisk och moralisk skandal."

Politisk debatt

Debatten kring *Scary Movie* ledde till att den folkpartistiske riksdagsledamoten Lennart Kollmats ställde en interpellation till kulturminister Marita Ulvskog om vilka åtgärder hon tänkte vidta för att stärka kompetensen i filmgranskningsärenden som rör barnpublik (interpellation 2000/01:180). I interpellationen skrev Kollmats:

"Biografbyråns beslut i filmgranskningsärenden kan överklagas till Kammarrätten. Ärenden, som överklagas, gäller i

dag framför allt frågan om åldersgränser. Distributören av filmen önskar en lägre åldersgräns än den som Biografbyrå beslutat om. Men frågan är om Kammarrätten besitter rätt kompetens för den här typen av frågor.

Biografbyrå, den första instansen, måste, när framställning önskas även för barn, låta ärendet prövas av två censorer, varav minst en ska ha en kvalificerad utbildning och erfarenhet inom barnpsykologi, sociologi, pedagogik eller barnpsykiatri. I Kammarrätten, den högre instansen, har juristerna inte krav på sig att veta något om vare sig film eller barn. Det ska, förutom jurister, finnas särskilda ledamöter, av vilka hälften ska ha särskilda kunskaper om film och hälften ha särskilda kunskaper i beteendevetenskapliga ämnen. Det är dock inte säkert att dessa kommer att ha någon inverkan på fallet. Det kan mycket väl bli så att Kammarrätten fattar ett majoritetsbeslut där de tre juristerna vinner över de två särskilda ledamöterna. Dessutom har Kammarrätten vid ett flertal tillfällen på sistone haft fel sammansättning av de två särskilda ledamöterna. Vid några tillfällen har båda två tillhört filmkategorin.

Låt mig ta exemplet *Scary Movie*, en film som säger sig parodiera andra skräckfilmer. Det hindrar inte att den innehåller mycket grovt våld, som t.ex. att en kvinnas bröst huggs av och att ett stort antal mord förövas. Parodin i det hela kan vara mycket svår att lägga märke till för en elvaåring. Därför beslutade Biografbyrå att sätta en åldersgräns på 15 år. Ärendet överklagades till Kammarrätten och där lyssnade inte juristerna och filmvetaren på barnexpertens invändningar utan beslutade att tillåta filmen redan från elva år.

Självklart ska det finnas en möjlighet att överklaga Biografbyrås beslut men det måste vara så att överklagnings-

instansen har högre kompetens inom det aktuella sakområdet än underinstansen. Det borde vara en självklarhet men så är det inte i frågor som rör filmer som kan vara skrämmande för barn.

Med anledning av detta vill jag fråga ministern om hon avser att vidta några åtgärder för att se till att kompetensen stärks i filmgranskningsärenden som rör en eventuell barnpublik.”

I en riksdagsdebatt den 25 januari 2001 besvarade Marita Ulvskog den interpellation som Kollmats ställt till henne i frågan. I interpellationssvaret sade hon att Vårdsskildringsrådet skulle granska åldersgränserna vid filmvisning för barn samt pröva erfarenheterna av att Kammarrätten avgör filmärenden sedan Statens biografbyrås beslut har överklagats. Ulvskog sade också att man efter Vårdsskildringsrådets granskning skulle överväga om lagstiftningen på området behövde ses över.

Marknadsföring av film för barn

I december 2000 lanserades filmen *Dinosaurier* i stora affischannonser i tidningarna med texten ”BARNTILLÅTEN” i förstorade versaler, och med mindre text ”i vuxens sällskap, annars från 7 år”. I en debattartikel på tidningen Dagens Nyheter debattsida den 8 december 2000 ifrågasatte Vårdsskildringsrådets ordförande Cecilia Modig och huvudsekreterare Ann Katrin Agebäck detta förfarande med utgångspunkten att reklamen i fråga utgjorde falsk marknadsföring eftersom filmen inte alls var barntillåten, då den har en 7-årsgräns. De menade att filmbolaget vände på lagens intentioner, vilket beskrevs på följande sätt i debattartikeln:

”Detta är missledande marknadsföring. De familjer som tar med sina förskolebarn i tro att detta är en film för små barn riskerar att bli både upprörda och lurade på pengarna. Det beslut som Statens biografbyrå fattat om filmen är ”från 7 år”. Detta innebär att filmen har bedömts som ”psykiskt skadlig” för barn under sju år, enligt granskningslagens formulering – men genom regeln om vuxensällskap får föräldrarna själva ta ansvar för om de vill ta med yngre barn.

/.../

Vad filmbolaget gör i sin marknadsföring är att det vänder på lagens intentioner. Det utbasunerar att filmen är barn-tillåten i vuxens sällskap, vilket är direkt missledande för de föräldrar som inte vet att filmen faktiskt bedömts som ”psykiskt skadlig” för genomsnittet av barn under sju år.

/.../

Det är inte rimligt att alla föräldrar ska vara insatta i exakt vad Biografbyråns åldersgränser och regeln om vuxensällskap innebär. Men filmbolagen vet. Den marknadsföring som görs är knappast olaglig, men den är i strid med intentionerna bakom regeln om vuxensällskap och den är i högsta grad oetisk.”

En kort tid efter att debattartikeln hade publicerats upphörde filmdistributören med att marknadsföra filmen *Dinosaurier* på det sätt som Våldsskildringsrådets ordförande och huvudsekreterare hade kritiserat.

Bakgrund till regeln om vuxenmedverkan

Innan Sverige 1991 införde regeln om vuxenmedverkan för biografvisning hade, som tidigare nämnts, de svenska åldersgränserna varit absoluta. I flera länder, bland andra USA och Storbritannien, utgjorde redan begreppet *parental guidance* en grundsten i samhällets syn på filmtittande. Begreppet innebär att det är föräldrarnas ansvar om denne vill ta med sitt barn på en film som kan innehålla skrämmande eller ”olämpliga” scener.

I detta kapitel tas bakgrunden till den svenska lagändringen upp. Stora delar är en redovisning av de förarbeten där idén först presenterades och de resonemang som fördes. Även olika förslag på hur man skulle kunna utforma en regel om vuxenmedverkan belyses.

De dokument som låg till grund för regeln om vuxenmedverkan i granskningslagen kom från Våldsskildringsutredningen, som tillsattes 1985 för att utreda frågor om åtgärder mot våldsskildringar i rörliga bilder. Utredningen publicerade en rapport, *Videovåld (Ds U 1987:8)*, ett huvudbetänkande, *Videovåld II Förslag till åtgärder (SOU 1988:28)*, samt slutbetänkandet, *Censurlagen – en modernisering av biografförordningen (SOU 1989:22)*, som bland annat innehöll förslag om ett införande av regeln om vuxenmedverkan. Dessa dokument ledde i sin tur fram till propositionen *Våldsskildringar i rörliga bilder (prop. 1989/90:70)*.

Våldsskildringsutredningens arbete

Den första rapporten från Våldsskildringsutredningen, *Videovåld (Ds U 1987:8)*, koncentrerade sig uteslutande på videovåldsproblematiken och olika åtgärder för att komma tillrätta med denna. Där diskuterades inte några förändringar av det förhandsgranskade filmutbudet. I huvudbetänkandet, *Videovåld II Förslag till åtgärder (SOU 1988:28)*, vidgades emellertid perspektivet och tanken på att införa en regel om vuxenmedverkan vid offentlig visning av film berördes. Sådana system, ofta kallade för ”parental guidance” (pg), fanns, som nämnts, redan i olika utformning i USA och i Storbritannien, men hade även nyligen införts i vårt grannland Norge.

Utredningen tog i betänkandet upp de dåvarande systemen i Norge respektive Storbritannien. Norges regler beskrevs på följande sätt: ”Norge har (...) sedan den 1 januari 1988 följande ålderskategorier för offentligt visad film eller videogram, nämligen 5–10 år, 10–15 år och 15–18 år. En vuxens medverkan ger emellertid en vidgad möjlighet för barn att se film som klassats för en högre ålderskategori. Barn under fem år får nämligen i föräldrars sällskap se filmer som klassificerats för åldersgruppen 5–10 år. Barn som fyllt fem men inte tio år får på samma sätt se filmer som klassificerats för närmast högre åldersgrupp”. Det brittiska systemet fungerade annorlunda: ”I Storbritannien finns sedan länge regler om ‘parental guidance’ (pg) vilket innebär att barn, vid de särskilda filmer där granskningsmyndigheten anser att det är lämpligt, vid en offentlig filmvisning får tillträde endast i föräldrars sällskap”. Det var alltså inte fråga om en automatik som i det norska systemet, utan en regel som tillämpades i specifika fall.

Utredningen konstaterade att föräldra- eller vuxenmedverkan kunde utformas på olika sätt och tillade ytterligare en variant där föräldrar helt fick avgöra vilka filmer deras barn skulle få

se, vilket skulle innebära att barn fick tillträde till alla filmer i föräldrars sällskap.

Fördelar med en regel om vuxenmedverkan

Enligt utredningen skulle ett system med vuxenmedverkan vidga möjligheterna för familjer med barn i olika åldrar att tillsammans se film som visades på biograf. Det skulle också ge ökat utrymme för föräldrar att själva avgöra om deras barn var tillräckligt mogna att se en viss film. Biografpersonalens kontroll skulle också förenklas. Mot systemet talade att det är svårt för föräldrar att i förväg skapa sig en uppfattning om vad en film innehåller.

Enligt utredningen fanns det ”starka skäl som talar för att utrymmet för föräldrarnas ansvar ökas när det gäller valet av vilka filmer ett barn skall se. Även om Biografbyråns bedömning av lämplig ålder för att se en viss film självfallet är mycket kvalificerad är det föräldrarna som har den bästa kunskapen om de egna barnens psykiska mognad. I hemmet är det föräldrarna som bestämmer vilka program som barnen får se på TV eller video. Det är allmänt sett en fördel om föräldrar och barn kan se film tillsammans. Från kulturpolitisk synpunkt är det vidare viktigt att biograf-filmen inte blir ett sekundärt medium i förhållande till TV och hemvideo”.

Bakom detta kan man ana ett syfte att främja biograf-filmen som ett alternativ till den framväxande videogrammarknaden, vars utbud vid denna tidpunkt upplevdes som betydligt mer problematiskt. Videogramutbudet var dessutom ”okontrollerat” eftersom det inte förhandsgranskades av Biografbyrån.

Generellt system föreslås

Slutligen ansåg utredningen att ett generellt system för vuxenmedverkan borde införas. Detta för att det skulle vara enkelt att tillämpa och för att undvika problemen med ett selektivt system som innebär ett ställningstagande av granskningsmyndigheten vid varje film. Ett generellt system ställer inga specifika krav på filmerna i sig, utan tillämpas automatiskt vid varje film som får en 7- eller 11-årsgräns. Man utgick följaktligen från att de beslut som Biografbyrån fattade utgjorde tillräcklig vägledning för de föräldrar/vuxna som avsåg att utnyttja regeln om vuxenmedverkan.

Det generella systemet skulle innebära att ett barn under sju år i vuxens sällskap skulle få tillträde till en 7-årsfilm. På samma sätt skulle ett barn som fyllt sju år men inte elva år få tillträde till en 11-årsfilm. Med hänsyn till att 15 år utgör vuxengränsen för film ansåg inte utredningen det lämpligt att applicera samma system på 11–14 åringar.

Vidare ansåg utredningen att annan vuxen i föräldrarnas ställe borde jämföras med förälder. Vuxen skulle avse en myndig person, det vill säga en person över 18 år.

I utredningens slutbetänkande, *Censurlagen – en modernisering av biograförordningen* (SOU 1989:22), fördes inga vidare resonemang om regeln om vuxenmedverkan. Däremot presenterades förslag på lydelsen i den nya lagen. Formuleringen berörde inte 15-årsgränsen:

”Barn som inte har fyllt sju år och som är i sällskap med vuxen person får medges tillträde till visning av en framställning som är tillåten för barn från sju år. Detsamma gäller barn som fyllt sju år men inte elva år i fråga om visning av en framställning som är tillåten för barn från elva år.”

Remissvar och proposition

Betänkandet ledde fram till propositionen *Våldsskildringar i rörliga bilder* (prop. 1989/90:70) där även en remissammansställning över yttrandena om huvudbetänkandet (SOU 1988:28) ingick.

Flertalet remissinstanser var positiva till förslaget. Vissa av instanserna förordade till och med att regeln om vuxenmedverkan skulle gälla även för filmer med 15-årsgräns (bland andra Rikspolisstyrelsen och Sveriges Filmuthyrarförening). Även dåvarande Filmgranskningsrådet¹ föreslog att 11–14-åringar skulle ha tillträde till 15-årsfilmer i vuxens sällskap, dock under förutsättning att en ny strikt tillämpad 18-årsgräns infördes och att man avskaffade vuxencensuren.

Bland dem som var mot utredningens förslag fann man dåvarande Barnmiljörådet som ville ha kvar de strikta åldersgränserna för biograffilm och även överföra dem på hyr-video-gram. De ansåg att detta skulle fungera som en mycket viktig information för föräldrar och videouthyrare. De avvisade tanken på vuxenmedverkan eftersom de ansåg att skadorna av en film knappast torde bli mindre vid vuxenmedverkan. Vidare menade de att de individuella skillnaderna i barns emotionella utveckling inte motiverade den föreslagna flexibiliteten i åldersgränserna. På sikt menade Barnmiljörådet att samhället på detta sätt sanktionerade en uppluckring av åldersgränserna.

Även dåvarande Skolöverstyrelsen och Barnfilmnämnden² avstyrkte förslaget och föreslog i stället nya åldersgränser som

---

¹ Filmgranskningsrådet var vid denna tidpunkt ett rådgivande organ till Biografbyrån.

² Barnfilmnämnden var vid denna tidpunkt ett rådgivande organ till Biografbyrån.

skulle följa skolans stadieindelningar, bland annat för att undvika den delning av högstadiel elever som 15-årsgränsen innebär.

I propositionens förslagsdel finner man den slutliga utformningen av regeln: ”Nuvarande åldersgränser behålls i fråga om vilka filmer och videogram som får visas för barn. Regleringen mjukas emellertid upp så att ett barn som är i sällskap med en vuxen får se filmer och videogram som har godkänts för barn i den närmast högre åldersgruppen. Vad som nu sagts gäller dock inte om filmen eller videogrammet endast får visas för personer som har fyllt 15 år.” Till skillnad från formuleringen i Våldskildringsutredningens slutbetänkande (*SOU 1989:22*) nämns här specifikt undantaget för 15-årsfilm.

De skäl som anförs i propositionen är desamma som i betänkandet (*SOU 1988:28*) förutom att man tillägger att det kan vara lämpligt att införa en 18-årsgräns.

Förslaget till regeln om vuxenmedverkan antogs av riksdagen 1990. Regeln om vuxenmedverkan trädde i kraft den 1 januari 1991 med följande lydelse i 6§ *Lag (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram*:

”/.../ Barn som inte fyllt sju år och som är i sällskap med en person som fyllt arton år får medges tillträde till visning av en framställning som är tillåten för barn från sju år. Barn som fyllt sju år men inte elva år och som är i sällskap med en person som fyllt arton år får medges tillträde till visning av en framställning som är tillåten för barn från 11 år.”

Kammarrättens roll

I detta kapitel beskrivs Kammarrättens roll när det gäller åldersgränser på biograf. Som framgått av kapitlet om filmen *Scary Movie* kan överinstansen ändra på Biografbyråns beslut om åldersgränser, vilket efter införandet av regeln om vuxenmedverkan kan få till följd att barn från 7 år i vuxens sällskap kan se filmer som Biografbyrån gett en 15-årsgräns. Här ges bakgrunden till den nuvarande ordningen.

Överprövning

Statens biografbyrå skall enligt lag förhandsgranska all film och alla videogram som skall visas offentligt, vilket i praktiken innebär de filmer som skall visas på biograf. I samband med granskningen kan byrån besluta om att godkänna filmen i sin helhet, besluta om att godkänna filmen efter att vissa klipp utförts eller förbjuda filmen i sin helhet. Biografbyrån skall också bedöma om en film kan vålla barn under en viss ålder psykisk skada, och i sådana fall besluta om en åldersgräns för filmen. De beslut som gäller är *barntillåten, från 7 år, från 11 år* respektive *från 15 år*. Enligt den praxis som utvecklats inom Biografbyrån förbjuds i praktiken inga filmer i dag och sedan 1996 har inte heller några klipp gjorts i icke-pornografisk film.

Den filmdistributör som inte är nöjd med Biografbyråns beslut i fråga om en film som lämnats in för granskning, har möjlighet att överklaga beslutet till Kammarrätten. När sådana mål förekommer hos Kammarrätten skall rätten, som består av tre domare, kompletteras med två särskilda ledamöter, varav en skall ha särskilda kunskaper om film och en i beteendeveten-

skap. Överklagande i censurärenden skall i första hand ske till Biografbyrån som skall överväga om ett beslut behöver omprövas, det vill säga om Biografbyrån kan tänka sig att ändra beslutet utan att det behöver överlämnas till Kammarrätten. En dom från Kammarrätten kan överklagas vidare till Regeringsrätten, som är högsta instans. Rättigheten att överklaga gäller enbart distributören och inte Biografbyrån. Ett överklagande innebär ingen merkostnad för distributören utöver den grundläggande granskningsavgift som Biografbyrån debiterar.

Eftersom förbud av film för offentlig visning och klipp i filmer inte förekommer i dag enligt Biografbyråns praxis gäller numera samtliga överklaganden åldersgränser. I samtliga fall handlar det om att en distributör anser att Biografbyrån har satt en för hög åldersgräns på en film, och man vänder sig till Kammarrätten för att få bifall för en lägre åldersgräns.

Rådgivande organ

Möjligheten att överklaga beslut om åldersgränser under 15 år ökade när den nya granskningslagen trädde i kraft 1991. Tidigare hade två rådgivande organ inflytande över beslutsprocessen inom Biografbyrån och ett av dem även över möjligheten att överklaga byråns beslut. Det ena var Statens filmgranskningsråd¹, som genom att det hade insyn i Biografbyråns

---

¹ Filmgranskningsrådets roll gällde enbart film avsedd för vuxna, och dess yttrande skulle inhämtas av Biografbyrån före det slutliga beslutet om det gällde att:

- helt förbjuda en film
- förbjuda betydande delar av en film
- förbjuda delar av en film som vunnit erkännande som film av betydande konstnärligt värde eller som uppenbarligen kunde antas vinna sådant erkännande.
- företa en censuratgärd av normerande eller principiell karaktär för Biografbyråns verksamhet.

verksamhet skulle stå som garant för att maktmissbruk inte ägde rum inom myndigheten i censurärenden. Det andra var Statens barnfilmnämnd, som bestod av barnpsykologisk expertis, och som hade en motsvarande funktion när det gällde film som skulle visas offentligt för barn under 15 år. I de fall då Biografbyrån helt eller delvis ville förbjuda en film för vuxna (över 15 år) skulle Statens filmgranskningsråd konsulteras och när det gällde beslut om motsvarande ingrepp i filmer som distributören ville visa för barn under 15 år skulle Statens barnfilmnämnd kopplas in. En speciell omständighet var att ett beslut om förbud eller censuratgärder där Biografbyrån och Barnfilmnämnden varit eniga inte kunde överklagas.

Statens filmgranskningsråd och Statens barnfilmnämnd avskaffades den 1 januari 1991. Samtidigt fick Statens biografbyrå en av regeringen utsedd styrelse, bland annat för att ersätta den insyn i Biografbyråns verksamhet som Filmgranskningsrådet tidigare haft. Beträffande granskningsärenden fick Biografbyrån möjlighet att inhämta yttrande från någon som besitter särskild sakkunskap.

Förslag till ny överinstans

Den nuvarande ordningen med Kammarrätten som överklagningsinstans tillkom 1991 i samband med att granskningslagen instiftades. Dessförinnan gällde *Biografförordningen*, enligt vilken Statens biografbyrås beslut kunde överklagas hos regeringen.

Den av regeringen tillsatta Våldsskildringsutredningen (1985–1989) skrev i sitt slutbetänkande, *Censurlagen – en modernisering av biografförordningen (SOU 1989:22)*, att antalet besvärärenden om censur ökade vid den aktuella tidpunkten. Utredarna konstaterade att censurärenden bör hand-

läggas skyndsamt, och att det därför var ett problem att det dåvarande förfarandet med Biografbyrån, Barnfilmnämnden/Filmgranskningsrådet och regeringen var förhållandevis tidskrävande. Ett tidigare riksdagsbeslut hade också fastslagit att regeringen i möjligaste mån borde befrias från ärenden som inte krävde ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ.

Utredningen menade också att en besvärprövnings viktigaste funktion traditionellt sett ansetts vara att bereda enskilda rättskydd, att trygga en riktig praxis. Det faktum att regeringen vid denna tidpunkt var det besvärsprovande organet kunde dock utnyttjas till politisk styrning av praxis. Man förklarade att ingenting tydde på att "ovidkommande hänsyn" tagits av regeringen i censurärenden, men att blotta misstanken om en politisering var ett viktigt argument mot att regeringen skulle vara överklagningsinstans i dessa ärenden. Utredningen pekade också på att det i politiskt mer oroliga tider fanns en risk för att regeringen kunde utsättas för påtryckningar från andra stater, vilket också skulle kunna gälla censurärenden.

Utredningen framhöll vidare att det är av vikt att överinstansen besitter en områdeskompetens som är jämförbar med den myndighet vars beslut överklagas, samt att denna instans har till uppgift att pröva ärenden självständigt utan politiska hänsyn. Av dessa skäl förordade utredningen en opolitisk instans för hanteringen av dessa ärenden, och föreslog som ett alternativ att Kammarrätten skulle ta över ansvaret för överprövning av Biografbyråns beslut. Ett annat alternativ som föreslogs var att inrätta en särskild besvärsnämnd som skulle bestå av en domare samt ett antal personer med psykiatrisk, psykologisk och filmvetenskaplig kompetens.

I slutbetänkandet förordade utredningen att besvärspövningen skulle överföras till en särskild besvärsnämnd med motive-

ringen att det i censurärenden inte var en strikt juridisk rättstillämpning som var det centrala, utan att det snarare var effekten av en framställning i varje enskilt fall som skulle bedömas. Utredarna menade därför att behovet av juridisk kompetens var mindre än behovet av annan sakkunskap.

Kammarrätten tar över ansvaret

Men i propositionen, *Våldsskildringar i rörliga bilder* (prop. 1989/90:70), föreslog regeringen att Statens biografbyrås beslut i frågor om censur i fortsättningen skulle överprövas av Kammarrätten i stället för av regeringen. Regeringen avvek därmed från utredningens förslag om att en särskild besvärsnämnd för dessa ärenden borde inrättas. I propositionen föreslogs också att man skulle låta två personer med särskilda kunskaper i beteendevetenskap respektive film ingå i rätten som särskilda ledamöter då censurärenden prövas.

Riksdagen antog förslagen i propositionen, och dessa trädde i kraft den 1 januari 1991 i samband med att granskningslagen instiftades. Därmed blev Kammarrätten överinstans till Statens biografbyrå.

Statistik över överklagade beslut

Nedan återfinns en sammanställning av överklagade granskningsbeslut mellan 1980 till oktober 2001 där distributören önskat en åldersgräns under 15 år. Statistik finns sedan 1911, men 1980 har bedömts som en lämplig startpunkt i detta sammanhang. Med detta startår får man ett decennium av ärenden där den gamla ordningen med regeringen som överinstans gällde, och ett decennium med den nya ordningen och Kammarrätten som överinstans. Tabellen omfattar alla överkla-

ganden som gäller önskemål om åldersgränser under 15 år, även trailer, och redovisar filmens titel, det år filmen granskades, byråns beslut, distributörens önskemål och överinstansens beslut.

Endast de överklagningsärenden som behandlats av överinstanserna redovisas. Det förekommer att Biografbyrån själv ändrar sitt beslut efter omprövning, eller att distributören återkallar överklagandet eller själv klipper ned filmen. Det finns dessutom andra specialfall där ärendehanteringens av olika orsaker förändrats, men dessa fall tas alltså inte upp här.

Överklaganden med önskemål om åldersgräns under 15 år. 1980–2001

Överklaganden till regeringen 1980–1990

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distributörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
JA TILL LIVET	1981	15 år	11 år	Ingen ändring
VÄGVISAREN	1988	15 år	11 år	11 år

Överklaganden till Kammarrätten 1991–2001

FRANKIE AND JOHNNY	1991	15 år	11 år	11 år
MAMBO KINGS	1992	15 år	11 år	Ingen ändring
TRUST	1992	15 år	11 år	Ingen ändring

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
DEN SISTE ACTIONHJÄLTEN	1993	11 år med klipp	11 år	Delvis ändring
SCHINDLER´S LIST	1994	15 år	11 år	Ingen ändring
INGET ATT FÖRLORA / I´LL DO ANYTHING	1994	11 år	7 år	7 år
KARATE KID – MÄSTARENS NYA ELEV	1994	11 år	7 år	Ingen ändring
THE MASK	1994	15 år	11 år	11 år
STARGATE	1995	11 år med klipp	11 år	Delvis ändring
MIN ODÖDLIGA KÄRLEK / IMMORTAL LOVE	1995	15 år	11 år	11 år
HUGO – DJUGELDJURET	1995	7 år	Barntillåten	Ingen ändring
YANKEE ZULU	1995	11 år	7 år	Ingen ändring
POWER RANGERS	1995	11 år	7 år	Ingen ändring
HUGO – DJUNGELDJURET (Trailer)	1995	Barntillåten med klipp	Barntillåten	Barntillåten utan klipp

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
JUMANJI (Trailer 1)	1995	11 år	7 år	Ingen ändring
JUMANJI (Trailer 2)	1995	11 år	7 år	Ingen ändring
WAITING TO EXHALE / HÅLLA ANDAN	1996	15 år	7 år	11 år
A TIME TO KILL / JURYN	1996	15 år	11 år	Ingen ändring
JULORATORIET	1996	15 år	11 år	Ingen ändring
MATILDA	1996	11 år	7 år	Ingen ändring
LONG KISS GOODNIGHT (Trailer)	1996	15 år	11 år	11 år
SWEPT FROM THE SEA / MANNEN FRÅN HAVET (Trailer)	1997	11 år	7 år	7 år
ÖRNENS ÖGA	1997	11 år	7 år	Ingen ändring
DJUNGELDJURET HUGO – DEN STORA FILMHJÄLTEN	1997	7 år	Barntillåten	Ingen ändring
BEVERLY HILLS NINJA	1997	15 år	11 år	11 år
ANACONDA (Trailer)	1997	15 år	11 år	11 år

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
ANACONDA	1997	15 år	11 år	Ingen ändring
THE LOST WORLD – JURASSIC PARK (Trailer)	1997	11 år	7 år	Ingen ändring
L.A. CONFIDENTIAL / LA KONFIDENTIELLT (Trailer)	1997	15 år	11 år	11 år
AMISTAD	1998	15 år	11 år	Ingen ändring
BOXAREN / THE BOXER	1998	15 år	11 år	Ingen ändring
DET MAGISKA SVÄRDET I STENEN / THE MAGIC SWORD – QUEST FOR CAMELOT (Trailer)	1998	7 år	Barntillåten	Barntillåten
BLODSBAND / HUSH (Trailer)	1998	15 år	11 år	11 år
SOMMARDÅD / APT PUPIL	1998	15 år	11 år	Ingen ändring
ENEMY OF THE STATE	1998	15 år	11 år	11 år
RUSH HOUR	1999	15 år	11 år	11 år
WILD WILD WEST (Trailer 1)	1999	7 år	Barntillåten	Ingen ändring

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
WILD WILD WEST (Trailer 2)	1999	7 år	Barntillåten	Ingen ändring
GENERALENS DOTTER (Trailer)	1999	15 år	”lägre åldersgräns ”	7 år
GENERALENS DOTTER	1999	15 år	11 år	Ingen ändring
THE HAUNTING	1999	15 år	11 år	Ingen ändring
AMERICAN BEAUTY	1999	15 år	7 år	Ingen ändring
VÄRLDEN RÄCKER INTE TILL / THE WORLD IS NOT ENOUGH	1999	15 år	11 år	11 år
DET BLIR ALDRIG SOM MAN TÄNKT SIG (Trailer)	1999	7 år	Barntillåten	Barntillåten
STUART LITTLE	1999	7 år	Barntillåten	Ingen ändring
BABAR	1999	7 år	Barntillåten	Barntillåten
THE TALENTED MR. RIPLEY	2000	15 år	11 år	Ingen ändring
JÄRNGÄNGET	2000	15 år	11 år	Ingen ändring

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
GONE IN 60 SECONDS	2000	15 år	11 år	11 år
MISSION IMPOSSIBLE 2	2000	15 år	11 år	Ingen ändring
X-MEN	2000	15 år	11 år	Ingen ändring
SCARY MOVIE	2000	15 år	11 år	11 år
HOLLOW MAN	2000	15 år	11 år	Ingen ändring
DINOSAURIER	2000	11 år	7 år	Ingen ändring
MISSION IMPOSSIBLE 2 (Trailer)	2000	11 år	7 år	7 år
X-MEN (Trailer)	2000	11 år	7 år	Ingen ändring
ONE NIGHT AT MC COOLS	2001	15 år	11 år	11 år
THE MEXICAN	2001	15 år	11 år	11 år
DESSA VACKRA HÄSTAR	2001	15 år	11 år	Ingen ändring
KAPTEN CORELLIS MANDOLIN	2001	15 år	11 år	Ingen ändring
A.I.	2001	15 år	11 år	11 år

<i>Filmens titel</i>	<i>År</i>	<i>Byråns beslut</i>	<i>Distri- butörens önskemål</i>	<i>Slutligt beslut</i>
TRAFFIC (Trailer)	2001	11 år	7 år	Ingen ändring
JURASSIC PARK III (Trailer 1)	2001	11 år	7 år	Ingen ändring
JURASSIC PARK III (Trailer 2)	2001	11 år	7 år	7 år

Under perioden 1980 till och med 1990 förekom totalt 35 överklagningsärenden, varav 2 (se tabellen) gällde önskemål om en åldersgräns under 15 år. Ett av dessa överklaganden bifölls av överinstansen. Inga ärenden under denna period gällde trailer.

Under perioden 1991 till oktober 2001 förekom totalt 77 ärenden, varav 64 (se tabellen) gällde önskemål om en åldersgräns under 15 år. Av dessa 64 ärenden bifölls 28 helt eller delvis av överinstansen. Därmed uppgår andelen bifall av överklaganden gällande åldersgränser under 15 år under denna period till 44 procent. Av det totala antalet ärenden utgörs 18 fall av trailer.

Vad man med säkerhet kan konstatera av detta utfall är att det totala antalet överklaganden mer än fördubblats (en ökning på 120 procent) under perioden 1991–2001 jämfört med 1980–1990. Vidare gäller en långt större del av ärendena under den senare perioden önskemål om en lägre åldersgräns, en ökning från 2 till 64 ärenden. Från 1996 gäller samtliga 48 ärenden åldersgränser under 15 år. Slutligen har antalet ärenden som gäller trailer ökat från 0 till 18 fall mellan perioderna.

Möjliga effekter av lagändringar

Vilka faktorer som spelat in i det förändrade mönstret för överklaganden av åldersgränser under 15 år är inte möjligt att utläsa av statistiken. Ändringar som infördes i granskningslagen 1991 kan ha haft betydelse i sammanhanget, fristående eller i samspel med varandra. Exempel är avskaffandet av Barnfilmnämnden, att klipp i filmer med åldersgränser under 15 år upphörde samt införandet av regeln om vuxenmedverkan.

Barnfilmnämndens funktion var, som tidigare nämnts, att vara rådgivande organ till Biografbyrån om byrån övervägde att fatta ett strängare beslut än distributören begärt. Med strängare menas här antingen en högre åldersgräns eller klipp. Om Biografbyråns beslut var samstämmigt med Barnfilmnämndens råd kunde beslutet inte överklagas vidare till regeringen.

En annan ändring i granskningslagen var införandet av ett förbud för Biografbyrån att utföra klipp i film för publik under 15 år. I den tidigare gällande Biograförordningen stod: "Film eller del av film må ej godkännas till förevisning för barn..." (3 §), medan det i den nya lagen står: "Framställningen i en film eller ett videogram får inte godkännas för visning för barn..." (5 §). Begreppet eller del av film har utgått, och därmed möjligheten att utföra klipp. Varför denna ändring införts i lagen går inte att spåra i förarbeten eller i propositionen. När klipp i filmer för publik under 15 år upphörde helt från Biografbyråns sida från 1996 märks detta tydligt i överklagningsstatistiken. Under åren 1991–1995 förekom 16 överklaganden gällande åldersgränser under 15 år, under åren 1996–2001 ökade antalet till 48 ärenden.

En annan bidragande orsak till det ökade antalet överklagningsärenden kan vara införandet av regeln om vuxenmedverkan. Sedan regeln infördes innebär ett bifall om en lägre

åldersgräns att en större publik än tidigare får tillträde till filmvisningen, vilket kan ha bidragit till att vissa distributörer oftare överklagar Biografbyråns beslut. Efter införandet av regeln innebär en Kammarrättsdom som sänker en 15-årsgräns till en 11-årsgräns att även 7-åringar får möjlighet att se filmen. Likaledes innebär en sänkning av en 11-årsgräns till en 7-årsgräns att alla barn kan få tillträde till filmvisningen.

Av viss betydelse i sammanhanget kan vara att en åldersgräns på biograf också har konsekvenser för filmens fortsatta distribution i andra tekniska former, främst som videogram. Den åldersgräns som Biografbyrån beslutat om anges regelmässigt på omslaget och en produkt med åldersrekommendationen "från 11 år" har förmodligen en större dragningskraft på en barnfamilj än en film med rekommendationen "från 15 år".

Filmbranschens syn på regeln

Nedan följer en redogörelse för filmbranschens syn på regeln om vuxenmedverkan. Här redovisas bolagens interna rutiner kring åldersgränser och deras syn på regeln om vuxenmedverkan och Kammarrätten som överinstans. De intervjuas även om sin syn på information på området och den gällande lagstiftningen. Genomgången bygger på personliga intervjuer med företrädare för de filmbolag som dominerar den svenska marknaden.¹

Beslutsprocessen

Filmbolagen tillfrågades om de har någon särskild policy beträffande regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök, men inget av bolagen uppger att de har någon sådan. Däremot har samtliga bolag mer allmänna rutiner som de följer när de skall besluta om vilken åldersgräns de skall ansöka om för sina filmer hos Statens biografbyrå.

Till exempel uppger Jan Stigvall, vd för Twentieth Century Fox International, som distribuerar 16–20 filmer per år varav 50 procent omfattas av regeln om vuxenmedverkan, att han och i stort sett alla andra på företaget ser varje ny film som skall distribueras och fattar beslut om vilka som kan tänkas tycka om filmen och vem den lämpar sig för:

---

¹ De intervjuade filmbolagen är Twentieth Century Fox International, United International Pictures (UIP), Svensk Filmindustri (SF), Buena Vista International, Sonet Film AB, Columbia Tristar Films AB, Sandrew Metronome, Triangelfilm, Folkets Bio och Polfilm.

– Ingår direkt våld, till exempel karatesparkar, så vet vi att den inte kommer att bli tillåten för barn. Men den slutgiltiga gränsen sätter censuren och den kan vi inte göra så mycket åt. Andra länders normering är inte av intresse. /.../ Vi vill inte ha föräldrar som ringer och klagar, eller att en film ska få dåligt rykte. Vår ekonomiska överlevnad bygger på att vi bedömer våra filmer rätt. Visserligen tror jag samtidigt att det inte skulle bli så stor skillnad utan några regler alls, men det beror på att den marknadsföring som vi gör är så tydligt riktad till den målgrupp som gäller för filmerna.

John Mirisch, vd för United International Pictures (UIP), som distribuerar cirka 25 filmer varje år varav över hälften omfattas av regeln om vuxenmedverkan, säger:

– Jag och några andra ser på filmen och bedömer vilken ålder vi vill ansöka om hos Biografbyrån. Vi ansöker om den lägsta gräns vi tror vi kan få. Ibland ser vi till hur filmen har censurerats i andra länder, vi ser till vilken målgrupp filmen vänder sig till, men vi bedömer från fall till fall vad som är rimligt – vem som kommer att tycka om den och vad som kan upplevas som skrämmande. Vi jämför också med hur censuren har bedömt våra andra filmer tidigare. En slags fingertoppskänsla avgör. Men vi tar det med en nypa salt. Censuren har uppdraget att sätta lägsta möjliga åldersgräns, så det är upp till dem.

Även Erik Broberg, vd för Buena Vista International som distribuerar cirka 20 filmer per år varav 20 procent omfattas av regeln om vuxenmedverkan, förklarar att han och hans kollegor gör en samlad bedömning av vad som är lämpligt:

– Vi ser till vad som händer, vilken stämning det är som präglar filmen. Vi har också vissa slutna visningar där barn är med och vi kan se hur de reagerar. Filmer som kommer utifrån har också haft premiär långt tidigare på till exempel engelsktalande mark-

nader, vilket ger oss en bra vägledning. Vi jämför med den censur filmen fått där.

Zoran Slavic, vd för Columbia Tristar Films AB som distribuerade 38 filmer år 2000 varav drygt tre fjärdedelar omfattades av regeln om vuxenmedverkan, säger:

– Åtta av tolv anställda ser och diskuterar filmerna utifrån lansering, filmens innehåll och filmens målgrupp. Därefter ansöker vi om den åldersstruktur hos censuren som vi anser är lämplig. Jag är väldigt angelägen om att underhållningsväld får en 15-årsgräns. Det gäller filmer som visar karatesparkar och slag som återkommer regelbundet.

Åldersgränser

Det finns en stor enighet bland de intervjuade filmbolagen om att Statens biografbyrå gör ett bra arbete med att granska filmer. Flera av bolagen framhåller att Biografbyrån är en mycket kompetent myndighet som sköter sin uppgift på bästa möjliga sätt. Samtidigt menar samtliga av de intervjuade att censur av film är otidsenligt, och efterlyser en annan modell för att skydda barn från olämpligt material. Till exempel säger Mattias Nohrborg, vd för Triangelfilm, vars katalog till 75 procent består av filmer som omfattas av regeln om vuxenmedverkan:

– Framförallt bör all censur och censurlagstiftning tas bort. Vuxna skall ta sitt ansvar. Staten borde i stället lagstifta om att allt filmutbud bör ges högkvalitativa innehållsdeklarationer som kan bli tydliga rekommendationer till föräldrar och barn. /.../ I den informationen ska inte bara skaderisken tas hänsyn till, utan vad till exempel en 12-åring tycker är intressant att se. /.../ Biografbyrån och Gunnel Arrbäck är ytterst kompetenta och gör ett utmärkt arbete utifrån sin begränsade situation. Men de

har en underlig roll att granska det lilla utbud av film som visas på biograferna – och att detta ska representera politiska krafttag - när materialet inte heller klipps eller totalförbjuds i dag. Det är mycket svårt att göra en objektiv bedömning av när ett visst våld blir för mycket för en viss åldersgrupp. Danmark har ett bra system med rekommendationer, och där är informationen mycket lödigare. Utan lagar har man förstått att det är bra för alla att informera om film i många sammanhang.

Jan Stigvall på Twentieth Century Fox International säger:

– Censuren gäller det minsta fönstret för filmvisning och det känns ju lite fel. TV och video nås ju av så många fler. Kommer dessutom bredband att etableras kommer troligen inga censurgränser alls att kunna gälla. /.../ Jag anser att förändringarna av censurlagarna har gjorts i populistiskt syfte. De ger lättköpta poänger. Men dagens gränser är bra, förutom att det behövs en 15-årsgräns med medföljande, eller rekommendationer enbart. Bägge perspektiven behövs i bedömningen, alltså (hänsyn till) skada och vad som är lämpligt. Men inte bägge två parallellt, det skulle bli förvirrande. /.../ Rekommendationer skulle kännas mest tidsenligt och jag tror att publiken också skulle uppskatta ett sådant system. Men om det skulle skapas ett branscheget organ vore det bra, om filmbranschen på bredden skulle vara representerad och om det var väl konstruerat skulle ett dylikt kunna vara bra. Men det får inte vara något hafsverk. En fördel är att branschen tänker längre än ett val – inga politiska poänger skulle kunna tas längre. Det är inget akutläge att ändra på systemet, men jag tror att det är oundvikligt, censur är gammalmodigt.

Rose-Marie Strand, importansvarig för barn- och ungdomsfilm på Folkets Bio, som premiärsätter 25 filmer per år varav en stor del omfattas av regeln om vuxenmedverkan, påpekar ett annat problem. Hon menar att åldersgränserna ibland kan bli missvisande åt andra hållet:

– Problemet är att även om en stor del av våra filmer har en censurgräns på elva år så innebär inte detta att det är frågan om en barnfilm. Det kan till exempel vara en existentiell långsam film om döden. Blir den då barntillåten, vilket skrivs ut i annonsen, kan en förälder tro att det är frågan om en barnfilm. Det är problemet med dessa trubbiga regler. /.../ Det rör sig kanske om ett tema som barn inte fattar något av, vilket gör den (filmen) olämplig för barn. Film bedöms utifrån en skaderisk, men våra filmer är kanske inte skadliga för barn, men ändå olämpliga att se på. Ibland föreslår vi en 15-årsgräns men det blir barntillåtet. Tematiken gör att filmen inte passar.

Staffan Wallhem, vd för Sandrew Metronome som distribuerar cirka 20–25 filmer per år varav ungefär hälften omfattas av medföljarregeln, säger:

– Man kan ifrågasätta varför just biograffilm ska vara censurerad. Ingenting annat i samhället är det. Varför ska just biograffilm granskas? Jag tror att ett branscheget ansvar skulle fungera lika bra, tillsammans med ett utgivaransvar. Gör man fel så åker ansvarig utgivare dit. /.../ Man skulle sätta de gränser som skulle accepteras, och med ett strikt utgivaransvar skulle man inte våga annat. /.../ Men jag har svårt rent tanke-mässigt att förstå varför biograffilm censureras, det är ett konstnärligt uttryck som andra – då borde man censurera konst också. Biotittandet svarar för en försvinnande liten del. TV kan visa en film i en annan form än den som har gått på bio.

Peter Possne, vd för Sonet Film AB som distribuerar cirka 15 filmer per år, tror dock inte på tanken om att ett branscheget organ skulle kunna sätta åldersgränser på film på ett tillfredsställande sätt:

– Jag tror att det är bra att en neutral instans gör åldersbedömningen. Skulle branschen ta över skulle också ekonomiska och rivaliserande intressen komma in. Jag anser att det fungerar bra med Biografbyrån som neutral bedömare.

Det kan även tillfogas att många av de intervjuade har synpunkter på att långfilm och trailer granskas och åldersklassificeras, men inte den reklamfilm som också visas före långfilmerna på biograf.

Vuxenmedverkan

Majoriteten av representanterna för de intervjuade filmbolagen anser att regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök är bra, eftersom den ger föräldrarna möjlighet att ta ett eget ansvar för vad deras barn ser för filmer. Jan Stigvall, Twentieth Century Fox International, säger:

– Medföljarregeln är bra eftersom den låter föräldrar bedöma om deras barn är mogna att se en film eller inte. Det är bra att föräldrar går med sina barn på bio.

Även Rose-Marie Strand, Folkets Bio, tycker det är bra att föräldrarna ser film tillsammans med sina barn:

– Generellt tycker jag det är bra att föräldrar får bedöma om deras barn får följa med och se på en film eller inte. Det är bra att föräldrarna följer med, då finns de där om man behöver bearbeta något. Men står det bara 11 år så vet inte föräldrarna vad

den handlar om. Går de med och tittar så finns de ändå där och barnet får ställa frågorna om det konstiga i vuxenvärlden.

Eva Svendenius, chef för distributionen på Svensk Filmindustri som distribuerar drygt 20 filmer per år varav 25 procent berörs av medföljanderegeln, efterlyser mer flexibilitet när det gäller 11-årsgränsen:

– Jag tror det skulle underlätta för alla att man hade en fast 11-årsgräns. Man skulle kunna ha två åldersgränser, en strikt 11 och en 11 år med medföljande.

Zoran Slavic, Columbia Tristar Films AB, menar att regeln även borde gälla barn som är äldre än 11 år:

– Regeln borde utvidgas även till 15 år, för det är där de flesta problemen finns. ”Han är med mig, han är 14”, säger föräldrar och möter en vaktmästare som kollar legitimation. Det kan bli jättescener emellanåt. Deras (föräldrarnas) ansvar försvinner i en biosalong, men inte i andra filmformat. Det är viktigt att vi ser vad våra barn gör och utsätts för.

Även om flertalet av de tillfrågade i det stora hela är positiva till regeln om vuxenmedverkan har flera av dem kritiska synpunkter. Till exempel säger Staffan Wallhem, Sandrew Metronome:

– I grund och botten tycker jag att systemet är ganska sunt. Dels får föräldrarna ta ansvar för sina barn och dels går de med och ser filmen. Men det kan få till följd att för små barn ser för våldsamma filmer.

Erik Broberg, Buena Vista International, säger:

– Genom att det visas oerhört mycket mer film för barnen direkt eller indirekt i hemmen så är frågan hur vettig regeln är som bara gäller här. I hemmen är inte samtittande ett krav, utan det sänds rätt ut. Man måste verkligen ifrågasätta om det är lämpligt att ha en reglering för bio om man inte har det för andra medier. Med rekommendationer från branschen eller så skulle man komma oerhört mycket längre. Mer utförliga texter som man enats om specificerar mer vad filmen handlar om; som en kortare mer precis varudeklaration. Där kan även exakt åldersgrupp skrivas ut och att det förekommer inslag som kan vara skrämmande för en viss åldersgrupp av barn. En större flexibilitet i åldrar skulle vara bra. Samtidigt är vi som distributörer inte betjänta av att det går gråtande barn ur salongen, utan det finns självsaneringsmekanismer i systemet. Där tror jag på en föräldraguide som skulle kunna ge bra rekommendationer, jag skulle gärna vilja att branschen tog initiativ till detta. Jag tror att ett branscheget system med rekommendationer skulle bli mycket mer träffsäkert, men det skulle vara uppbyggt på fler nivåer än i dag, inte bara 7 och 11 år. Sedan finns det väl alltid gråzonsproblem med vissa gråtande barn av skilda orsaker, men inte av att det är så läskigt att de vill gå därifrån. Det finns ingen poäng för oss med att nå fel publik. Det finns en stor potential i den här självsaneringsmekanismen. Går det inte att få till ett branscheget system, vilket jag tror att det finns en vilja till från branschens sida, måste man göra om reglerna. De är för trubbiga i dag och de är diskriminerande för vår bransch i förhållande till TV, video och bredbands-Internet.

De intervjuade fick också frågan om de hade någon erfarenhet av hur systemet fungerade innan medföljarregeln tillkom 1991. Den stora majoriteten uppgav att de inte hade det, och kunde därför inte göra jämförelser mellan de olika modellerna.

Information

De intervjuade uppger att allmänheten informeras om åldersgränserna för olika filmer och om regeln om vuxenmedverkan genom anslag på biograferna, och att kortfattad information om åldersgränserna även förmedlas genom bioannonserna i dagstidningarna. Den allmänna uppfattningen är att informationen är tillräcklig, men några av de svarande menar att man ändå skulle kunna gå ut med ytterligare konsumentupplysning. Till exempel säger Zoran Slavic, Columbia Tristar Films AB:

– Det skulle behövas informationskampanjer lite då och då om regeln. Frågan är om branschen eller Biografbyrån skulle kunna göra detta, och dessutom berätta om sin existens. Även SVT skulle kunna berätta om vad Biografbyrån är för några och vad censur är. Även mer barnfilmsrecensioner behövs.

När det gäller informationen om regeln till biografpersonalen, vilken i huvudsak ombesörjs av biografägarna, gör de intervjuade bedömningen att även denna är tillräcklig. Rose-Marie Strand, Folkets Bio, säger:

– De (personalen) får information om vilka regler det är som gäller och vilken uppgift de har när det gäller att kolla det. Personalen har sett filmerna och kan berätta om filmen. Vi för en egen intern diskussion om vem filmen är lämplig för.

Jan Stigvall, Twentieth Century Fox International, säger:

– I dag står det information om filmerna i de flesta datorer (på biograferna), men vaktmästaren är den viktigaste personen för att kontrollera vilka som kommer in och inte. Dessutom står det om censurgränserna i biljettkassan.

Kammarrätten

Flertalet av de intervjuade anser att det är bra att filmbolagen kan överklaga Biografbyråns beslut om åldersgränser till Kammarrätten. De menar också att Kammarrätten i stort sköter sin uppgift på ett bra sätt. Staffan Wallhem, Sandrew Metronome, säger:

– Skulle vi någon gång hamna i den sitsen att vi inte är nöjda med den gräns vi fått finns det en poäng med att kunna överklaga. Det verkar som att de (Kammarrätten) ändrar beslutet ibland – att de har en egen uppfattning.

Zoran Slavic, Columbia Tristar Films AB, tillstyrker:

– Jag tycker att Kammarrätten gör ett bra jobb. /.../ Jag har vunnit nio av tio gånger, de gånger jag har överklagat. Det är ett gott tecken på att Kammarrätten är ett bra instrument och att min bedömning är korrekt.

John Mirisch, United International Pictures, säger:

– Det är mycket bra att det finns en möjlighet att överklaga. Även om Biografbyrån jobbar så bra de kan är det möjligt att göra misstag. Det är väldigt subjektivt att bedöma vad som kan vålla psykisk skada hos ett barn i en viss ålder, även för psykologer. Ofta handlar det inte om enstaka scener, utan om en stämning.

Förbättring av lagstiftningen?

De intervjuade har även fått frågan om de anser att dagens lagstiftning kring åldersgränserna på biograf skulle kunna förbättras. Det genomgående svaret är att censuren borde avskaffas

helt, med hänsyn till att inga andra medier censureras. Flera kan dock tänka sig ett branscheget system där branschen sätter egna åldersgränser på sina filmer, och då utifrån mer differentierade kriterier som även skulle inkludera huruvida barn över huvud taget har någon behållning av att se en viss film, oavsett om filmen innehåller olämpligt material. Zoran Slavic, Columbia Tristar Films AB, säger:

– Det är konstigt att bara filmens värld censureras. Jag vill inte ha samma censur för TV som för film, utan anser att vi bör gå mot en liberalisering av filmvärlden som ger ansvarig utgivare ett större ansvar. När de får det ansvaret kommer deras marknadskampanjer inte att vända sig till målgrupper de inte ska vända sig till. Branschen gemensamt skulle kunna komma överens med hjälp av proffs om var gränserna skall sättas. Man skulle kunna ha en viss struktur till detta, exempelvis att föräldrar föreslås följa med på en 11-årsfilm, men även 15-årsfilmer. Det skulle underlätta. Men är 11-årsgränsen den rätta? Kanske en 12- eller 13-årsgräns i ett visst läge? En diskussion med pedagoger vore bra för ett sådant system. Det vore bra att kunna sätta en 15-årsgräns för vissa filmer och rekommendera 11- och 12-åringar att se den filmen tillsammans med föräldrar. Därmed har de någon att bearbeta filmen med. Då skulle man också komma ifrån spänningen att kliva in som 14-åring på en film med 15-årsgräns. Ingen högre gräns behövs, 15-årsgränsen räcker. /.../ Men det andra, sämre alternativet, är att utöka medföljanderegeln till filmer med 15-årsgräns, och att en fast 11-årsgräns också etablerades så att censuren och vi får fler instrument att jobba med.

Jan Stigvall, Twentieth Century Fox International, säger:

– Dagens gränser är bra förutom att det behövs en 15-årsgräns med medföljande, eller rekommendationer enbart. /.../ Rekom-

mendationer skulle kännas mest tidsenligt och jag tror att publiken också skulle uppskatta ett sådant system.

Peter Possne, Sonet Film AB, upprepar sin tilltro till Biografbyrån, men önskar fler åldersgränser:

– Jag tror att det är bra att en neutral instans gör åldersbedömningen. Skulle branschen ta över skulle också ekonomiska och rivaliserande intressen komma in. Jag anser att det fungerar bra med Biografbyrån som neutral bedömare. (Det vore) bättre med fasta åldersgränser. Kanske fler än i dag – säg barntillåtet, 7 år, 9 år, 11 år, 15 år – för att fånga in de filmer som faller emellan. Hoppet är för stort mellan 7 och 11 år. Men antingen har man gränser eller så har man det inte.

Intervjuer med biografpersonal

Som ett ytterligare led i denna uppföljning har personal på biografen runt om i Sverige intervjuats angående regeln om vuxenmedverkan. Avsikten har varit att belysa biografpersonalens erfarenheter av hur regeln fungerat i praktiken. Intervjuerna med de biografanställda har på Våldsskildringsrådets begäran genomförts av Statens biografbyrås regionala kontrollörer enligt ett gemensamt utarbetat frågeformulär med olika svarsalternativ. En konsult från Filmägarnas kontrollbyrå har deltagit i urvalsprocessen av biografen, för att göra urvalet så representativt som möjligt. Det omfattar således biografen i storstäder, i mindre städer och på ren landsbygd samt singelbiografen likaväl som de med flera salonger. Intervjuerna har innefattat personal som nyligen börjat i branschen liksom de som arbetat längre än tio år och alltså har erfarenhet även från tiden innan regeln infördes. Intervjuerna har utförts personligen av byråns kontrollörer som nedtecknat svaren. De procentsatser som redovisas är avrundade till närmaste heltal¹.

Regeln fungerar bra

Totalt har 163 biografanställda (116 män och 47 kvinnor) i åldrarna 20–65 år intervjuats. Av de intervjuade är 76 föreståndare, 35 vaktmästare/maskinister, 19 kassapersonal och 32 personal med flera funktioner. De biografen som finns representerade genom de intervjuade är spridda över hela landet:

---

¹ Frågorna, svarsalternativen samt en detaljerad sammanställning av svaren återfinns i bilaga 1.

40 är belägna i storstäder, 77 i mindre städer och 45 i landsbygd.

De intervjuade fick frågan om de anser att regeln om vuxenmedverkan fungerar bra. Av de svarande uppger 42 procent att detta stämmer fullständigt, och sammanräknat med de som anser att detta stämmer/stämmer bra uppger hela 93 procent att de anser att regeln i fråga fungerar tillfredsställande. De som menar att det inte stämmer alls eller att det stämmer mindre bra utgör, inklusive de som inte har någon uppfattning om saken, således endast 7 procent av de intervjuade.

På frågan om föräldrar och andra vuxna accepterar åldersgränserna kopplade till regeln om vuxenmedverkan uppger 40 procent av de intervjuade att det stämmer fullständigt. Tillsammans med de som anser att detta stämmer/stämmer bra deklarerar 88 procent att regeln med tillhörande åldersgränser accepteras av de vuxna som de kommer i kontakt med genom yrket. Vidare uppger 86 procent av den samlade biografpersonalen att det i huvudsak är föräldrar som följer med barn när regeln om vuxenmedverkan utnyttjas. Vissa, 9 procent av de svarande, menar att det främst är äldre syskon som följer med, medan endast 1 procent menar att det oftast är en annan vuxen som följer med barnet när regeln utnyttjas.

Diskussioner förekommer

En tredjedel, 36 procent, uppger att föräldrar eller andra vuxna ibland diskuterar regeln om vuxenmedverkan med dem. De som menar att sådana diskussioner uppstår ganska ofta respektive mycket ofta utgör sammanlagt 16 procent av de svarande. De som menar att det aldrig respektive mycket sällan förekommer sådana diskussioner utgör i sin tur 47 procent av de tillfrågade.

De intervjuade som svarar att de har haft diskussioner med föräldrar och andra vuxna om åldersgränser och regeln om vuxenmedverkan har fått ge exempel på vad diskussionerna har handlat om. Vanligast förekommande är att vuxna ifrågasätter att regeln om vuxenmedverkan inte gäller 15-årsfilmer, vilket 51 av de 163 intervjuade nämner som exempel. Diskussioner kring och ett allmänt ifrågasättande av regeln och dess tillämpning uppger 20 av de tillfrågade att de har erfarenhet av. Lika många, 20 av de svarande, säger sig ha mött en efterfrågan på information om såväl regeln som innehållet i särskilda filmer. Därtill berättar 17 av de intervjuade att de har haft diskussioner med föräldrar eller andra vuxna som har ifrågasatt åldersgränserna generellt, alternativt när det gäller en viss film.

Regeln utnyttjas i stor utsträckning

Ställda inför påståendet att föräldrar eller andra vuxna utnyttjar regeln om vuxenmedverkan i stor utsträckning svarar 27 procent att påståendet stämmer, 28 procent att det stämmer bra och 16 procent att det stämmer fullständigt. Att det inte stämmer menar 7 procent av de svarande, och att det stämmer mindre bra hävdar 17 procent. Med andra ord menar en klar majoritet att regeln om vuxenmedverkan utnyttjas i stor utsträckning.

De intervjuade blev ombudda att erinra sig den senaste filmvisningen som de tjänstgjorde vid och som skulle kunna vara aktuell för regeln om vuxenmedverkan, det vill säga filmen riktade sig till en yngre publik och hade åldersgränsen 7 år eller 11 år. De fick därefter frågan hur stor andel av publiken (barn plus vuxna) som utgjordes av dem som utnyttjade regeln om vuxenmedverkan. Av de svarande uppgav 9 procent att mer än 30 procent av biobesökarna tillhörde nämnda kategori, 48 procent uppgav att 10–30 procent gjorde detta, och 32 procent menade att 0–5 procent av publiken gjorde så. Bland de filmer

som de intervjuade erinrade sig i sammanhanget fanns till exempel *Dinosaurier*, *Jurassic Park* och *Scary Movie*, och några av de mest omnämnda filmerna var *Crouching Tiger – Hidden Dragon*, *Pearl Harbor*, *Tomb Raider* samt *Pokémon-filmerna*.

När det gäller vem på biograferna som oftast brukar kontrollera barns ålder med avseende på åldersgränser svarar 28 procent att det är vaktmästaren, 66 procent att det är kassapersonalen, och 6 procent att det är någon annan, till exempel en vaktmästare/kassaansvarig/maskinist i en och samma person. På frågan hur de biografanställda vanligtvis kontrollerar barns ålder på biografen när åldersgränsen är 11 år och barnet kommer i vuxensällskap, svarar 32 procent att de frågar den vuxne, 55 procent att de själva bedömer och frågar vid tveksamhet, 2 procent att de begär legitimation, 6 procent att de utgår ifrån att barnet har rätt ålder, och 5 procent något annat som att de till exempel ”känner alla” eller att de använder skolkatalog.

Av de tillfrågade uppger 53 procent att de mer än en gång har blivit vittne till att barn tillsammans med vuxen har avbrutit biobesöket på grund av filmens innehåll. De som aldrig blivit vittne till något dylikt utgör 29 procent, och de som erfarit detta vid ett enda tillfälle 15 procent. De filmtitlar som oftast omnämns i sammanhanget är Disney-filmer, men även andra filmer omnämns, till exempel *Arkiv X*, *Scary Movie* och *Titanic*.

Synpunkter på medföljarregeln

De intervjuade har fått ge synpunkter på regeln om vuxenmedverkan. De som anser att regeln fungerar bra/i stort sett bra/ganska bra framför åsikter som att regeln är lätt att förstå och att det är bra att föräldrarna kan följa med sina barn på bio, till exempel för att de då kan diskutera frågor som barnen har

om filmer. En annan åsikt är att regeln är förnuftig eftersom den bygger på tanken att föräldrarna vet bäst om deras barn är känsliga och att föräldrarna i och med regeln får avgöra vad deras barn klarar av att se.

Ytterligare kommentarer är att regeln är ett bra stöd i diskussioner om åldersgränser, men också att det kan vara svårt att förklara att regeln inte gäller 15-årsfilmer, vilket enligt uppgift föranleder fler diskussioner med föräldrar än vad de andra åldersgränserna gör. När det gäller huruvida föräldrar och andra vuxna känner till regeln om vuxenmedverkan framförs såväl åsikten att de flesta föräldrar verkar känna till och acceptera regeln, som att många föräldrar inte känner till regeln och att informationen om den därför bör öka.

De som anser att regeln fungerar mindre bra och som har mer kritiska kommentarer till denna säger bland annat att det kan vara svårt att avgöra åldern på de barn som vuxna vill ta med sig på filmer som omfattas av medföljarregeln, vilket kan leda till konflikter med de vuxna. En annan åsikt är att åldersgränserna är väl inarbetade och att medföljarregeln skapar en slags inkonsekvens såtillvida att om en film är godkänd för en viss ålder spelar det inte så stor roll om barnet har en vuxen i sällskap. En åsikt som många av de intervjuade har är att medföljarregeln också borde omfatta 15-årsfilmer, med eller utan ett samtidigt införande av en 18-årsgräns som skulle vara absolut.

Merparten av de intervjuade uppger att de inte ser något behov av att ändra medföljarregeln. Dock efterlyser relativt många att regeln skulle gälla även filmer med 15-årsgräns, och det finns vidare önskemål om såväl helt absoluta åldersgränser som att åldersgränserna enbart skulle vara rekommendationer. Många efterlyser också mer information till allmänheten om regeln.

Långtidsanställda om regeln

Regeln om vuxenmedverkan infördes 1991, och de av de svarande som var verksamma på biograf dessförinnan och som därmed tjänstgjort i mer än tio år, har fått ta ställning till ett antal följdfrågor mot bakgrund av deras erfarenhet (106 personer av 163 intervjuade). I en fråga har de fått bedöma om det är fler föräldrar eller andra vuxna som går på bio med barn i dag än det var innan regeln infördes, och på frågan svarar 32 procent att det stämmer fullständigt, 27 procent att det stämmer bra, och 18 procent att det stämmer. De som anser att det inte stämmer alls eller stämmer dåligt, eller som inte har någon uppfattning, utgör således endast 23 procent av de svarande.

De intervjuade fick ta ställning till påståendet att regeln om vuxenmedverkan skulle ha skapat fler problem än den har löst, och på detta svarade 77 procent att det inte stämmer alls. Endast 12 procent menar att påståendet stämmer/stämmer bra/stämmer fullständigt. De svarande fick också ta ställning till påståendet att regeln inte har inneburit någon större skillnad, vilket 65 procent menar inte stämmer alls/stämmer dåligt. Totalt utgör alltså de som anser att påståendet stämmer i någon grad, och de som inte har någon uppfattning i frågan 35 procent av de svarande.

De svarande fick frågan om de ansåg att reformen av åldersreglerna för biograf inneburit någon skillnad, och i så fall vilken. I svaren uppgavs bland annat att reformen inneburit att biograferna fått fler besökare, inte minst i åldersintervallet 7–11 år, att de biografanställda slipper bråk och diskussioner med föräldrar beträffande de som inte fyllt 7 eller 11 år, att kontrollen underlättats, att man slipper avvisa hela familjer om någon i familjen inte har åldern inne för en viss film, och att föräldrarna fått större möjlighet att avgöra vad barnen skall få se. En negativ aspekt som uppges är att reformen medfört en

uppluckring av respekten för åldersgränserna, dels hos publiken, dels hos biografpersonalen.

Hela 97 procent av de långtidsantällda svarar att de anser att regeln om vuxenmedverkan är bra. Av dessa är 76 procent fullständigt nöjda med regeln. Vidare menar 86 procent att det stämmer/stämmer bra/stämmer fullständigt att regeln har underlättat biografpersonalens arbete, och av dessa utgör de som menar att det stämmer fullständigt 55 procent.

Bland övriga synpunkter nämns återigen att det ofta blir diskussion om 15-årsgränsen och att regeln borde utvecklas till att även gälla den åldern. Andra nämner att regeln ger barn tillträde till filmer som kan vara olämpliga för dem samt att medföljarregeln får allt större betydelse eftersom allt fler filmer får en 11-årsgräns.

Föräldrar om vuxenmedverkan

På uppdrag av Vårdsskildringsrådet har SKOP, Skandinavisk opinion AB, intervjuat 1 000 föräldrar som har barn mellan 4 och 11 år om hur de ser på regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök. Undersökningen genomfördes som en telefonundersökning från SKOP:s intervjucentraler i Stockholm. Intervjuerna gjordes under perioden 24 september till den 9 oktober 2001¹.

Föräldrarna och barnen

I intervjuerna med föräldrarna har något fler intervjuer gjorts med mammor (55 procent) än med pappor (45 procent). 32 procent av föräldrarna är mellan 36 och 40 år. 26 procent är mellan 31 och 35 år och 24 procent mellan 41 och 45 år. 8 procent av föräldrarna är mellan 25 och 30 år och 10 procent är mellan 46 och 51 år.

26 procent av de intervjuade föräldrarna har examen från universitet eller högskola. 19 procent har studerat minst 13 år, dock utan att avlägga högskoleexamen. 46 procent av föräldrarna har tio till tolv års utbildning och 9 procent har studerat nio år eller mindre.

53 procent av föräldrarna har *ett* barn i de aktuella åldrarna. 40 procent har *två* barn i samma åldrar. Relativt få föräldrar, 7 procent, har *tre eller fler* barn i åldersintervallet mellan 4 och 11 år. Nästan alla intervjuade föräldrar, 99 procent, uppger att

---

¹ SKOP:s undersökning återfinns i sin helhet i bilaga 2.

de regelbundet sammanbor med sina barn mer än två helger i månaden.

31 procent av föräldrarna bor i Stockholms, Göteborgs eller Malmös storstadsområden, 69 procent bor i övriga delar av landet utanför storstadsområdena.

Ungefär hälften av intervjuerna, 51 procent, gällde en *pojke* mellan 4 och 11 år. Nästan lika många, 49 procent, gällde en *flicka* mellan 4 och 11 år. Det är något fler barn i de äldsta åldersgrupperna än i de yngsta vilket återspeglas i svarsfördelningen.

Biobesök

Av intervjuerna framgår att 81 procent av barnen mellan 4 och 11 år har sett film på biograf under det senaste året. 16 procent har det senaste året varit på bio minst fyra gånger.

Det finns ett starkt samband mellan barns ålder och antal biobesök. Bland de äldre barnen – födda 1989 eller 1990 – har 91 procent varit på bio det senaste året, och 28 procent har varit det minst fyra gånger. Bland de yngre barnen födda 1997 har 51 procent varit på bio det senaste året. Bara några få, 3 procent, har varit på bio fyra gånger eller mer.

Barn som bor i storstadsområden har varit på bio det senaste året i något större utsträckning (87 procent) än barn i övriga delar av Sverige (78 procent).

72 procent känner till regeln

SKOP frågade ”Har Du innan den här intervjun känt till regeln om vuxensällskap på biograf. Den säger att barn under 7 år får se filmer med 7-årsgräns om de är i sällskap med en vuxen person och att barn mellan 7 och 11 år får se filmer med 11-årsgräns om de är i sällskap med en vuxen person?”. 72 procent av föräldrarna uppgav att de kände till regeln om vuxensällskap innan de ringdes upp för intervju. Några, 6 procent, är osäkra. 22 procent svarade att de inte kände till regeln.

Föräldrar till barn som ofta går på bio känner till regeln om vuxensällskap i större utsträckning än andra föräldrar. Föräldrar till barn som är födda före 1995 gör det i större utsträckning än andra. Kvinnor gör det i större utsträckning än män.

78 procent har inte använt regeln

SKOP frågade ”Har Du någon gång använt Dig av regeln om vuxensällskap på biograf för att ta med – barnets namn – och se en film som – barnets namn – annars varit för ung för att få se?”. Av svaren framgår att 78 procent inte har gått på bio med stöd av regeln om vuxenmedverkan, och att 22 procent har gått på bio med stöd av denna regel. Föräldrar till barn födda mellan 1989 och 1991 har gjort det i större utsträckning (31 procent) än vad föräldrar till yngre barn har gjort (16 procent med barn födda 1997). Föräldrar till barn som ofta går på bio har utnyttjat sig av regeln i större utsträckning än andra.

81 procent positiva till upplevelsen

De som använt sig av vuxenregeln fick frågan ”Har det varit en positiv eller negativ upplevelse att se film på biograf tillsammans med – barnets namn – som inte fått se den filmen om Du inte varit med?”. En klar majoritet av föräldrar som använt vuxenregeln, 81 procent, anser att biobesöket var en mycket eller ganska positiv upplevelse. Nästan hälften, 46 procent, tycker att det var en mycket positiv upplevelse. Endast några få, 4 procent, säger att biobesöket var en negativ upplevelse. Övriga, 14 procent, svarar att det både var positivt och negativt eller också vet de inte.

Föräldrarna fick följdfrågan varför det hade varit en positiv eller negativ upplevelse. De föräldrar som var mycket eller ganska positiva till upplevelsen uppgav till exempel som skäl att man kan prata med barnen om filmen efteråt, att barnen kan ställa frågor om filmen och att föräldrarna kan förklara vad man har sett. Andra svarade att det är bra med gemensamma aktiviteter för barn och vuxna, att det är roligt för föräldrarna och barnen att umgås och göra något tillsammans, och att det är givande att se filmer som både barnen och föräldrarna uppskattar. Ytterligare skäl som uppgavs är att man slipper gnäll när man kommer hem om barnet fått följa med, att man får bestämma själv vilken film man vill se, att barnen i vissa fall är före sin ålder och klarar av filmer för äldre, att ett barn som inte har åldern inne klarar av att se en film för äldre om en vuxen är med, att hela familjen kan se på film tillsammans (till exempel två vuxna, en 9-åring och en 11-åring) och att man kan välja bland fler filmer.

Av de som hade haft en negativ upplevelse svarade några att barnet var för litet för att förstå filmen man såg, andra att föräldern var tvungen att förklara vad som hände i filmen, att filmen var skrämmande, att barnet hade svårt att sitta still, att

filmen innehöll mycket våld, att det var högt ljud i biograf-salongen eller att filmen enligt föräldrarnas bedömning inte var lämplig för barnet.

55 procent tycker att vuxenregeln är bra

Föräldrarna fick frågan ”Vad tycker Du? Är det en bra eller dålig regel att yngre barn som har sällskap med en vuxen får se filmer som bedömts kräva en högre ålder?”. Drygt hälften av föräldrarna tycker att regeln är mycket eller ganska bra. 20 procent anser att den är mycket bra.

25 procent av föräldrarna tycker att regeln är dålig. Övriga, 20 procent, är osäkra och svarar att den varken är bra eller dålig. En jämförelse mellan föräldrar till barn som inte gått på bio det senaste årset och föräldrar till barn som gått minst fyra gånger visar att de förra i större utsträckning tycker att regeln om vuxensällskap är mycket dålig.

68 procent vill inte att regeln skall gälla 15-årsgränsen

SKOP frågade barnens föräldrar ”Tycker Du att regeln borde gälla även för 15-årsfilmer, det vill säga att barn som fyllt 11 år får se filmer med 15-årsgräns på biograf om de är i sällskap med en vuxen?”. 68 procent av föräldrarna anser inte att vuxenregeln borde gälla också för filmer med 15-årsgräns. 30 procent av föräldrarna vill att regeln skall gälla också sådana filmer.

Det finns inget statistiskt säkerställt samband mellan barnens ålder och föräldrarnas åsikt om 15-årsgränsen. Däremot finns det ett samband mellan föräldrarnas ålder och deras åsikt om 15-årsregeln. Äldre föräldrar anser i klart större utsträckning

än yngre att vuxenregeln borde gälla även 15-årsfilmer. Pappor anser det i större utsträckning än mammor.

34 procent anser att åldersgränserna är helt riktiga

Barnens föräldrar besvarade frågan ”Vad tycker Du om de åldersgränser som gäller för filmer på biograf, det vill säga barntillåten, från 7 år, från 11 år och från 15 år? Hur väl stämmer de med Din egen uppfattning om vad som kan vara skadligt för just Ditt/Dina barn?” 34 procent av föräldrarna anser att åldersgränserna stämmer helt och hållet med deras uppfattning. En majoritet, 58 procent, säger att gränserna delvis stämmer med deras egen uppfattning om vad som är skadligt.

54 procent av föräldrarna vill ha mer information

Föräldrarna fick frågan ”Skulle Du vilja ha mer eller mindre information om innehållet i filmer som riktar sig till barn?”. Drygt hälften, 54 procent, vill ha mer information. Mycket få, 1 procent, vill ha mindre information. Övriga, 45 procent, är nöjda som det är. Kvinnor och personer med lång utbildning vill ha mer information i större utsträckning än män och personer med kortare utbildning.

De föräldrar som svarade att de vill ha mer information om innehållet i filmer som riktar sig till barn fick frågan på vilket sätt de skulle vilja ha mer information. I svaren efterlystes bland annat information om huruvida filmer innehåller våld, sex, olämpligt språk eller sorgliga och otäcka scener. Vidare efterlystes sammanfattningar om vad filmerna handlar om, liksom information om huruvida filmerna till sitt innehåll är för avancerade för barn under en viss ålder, vilket kan få till följd

att barnen inte har något utbyte av filmerna oavsett om de innehåller olämpliga scener eller inte.

När det gäller formen för informationen föreslås att den kan förmedlas genom broschyrer till hushållen, via bioannonser och i reklamen för film i dagstidningar och TV samt genom massmediernas recensioner av film. Andra förslag är att lappar med information kan delas ut på biograferna och att information om filmernas innehåll och lämplighet kan förmedlas via biografernas bioaffischer och via övrig reklam, till exempel på filmbolagens hemsidor på Internet och i filmtrailer.

Modeller för vuxenmedverkan i andra länder

Vissa länder har system för vuxenmedverkan som liknar det svenska. Andra har valt en annan infallsvinkel till vuxnas inflytande över vad barn och unga kan och skall få se på biograf. Nedanstående länder har valts ut för att ge några exempel på hur man kan hantera denna fråga, med särskild betoning på våra nordiska grannländer.

Norge

Norge har i dag ett system som liknar det svenska. Skillnaden är att den lägre ålder som ett barn kan ha för att i vuxens sällskap (18 år eller äldre) få tillträde till biografen genomgående infaller tre år under den angivna åldersgränsen, som kan vara 7, 11 och 15 år. I Norge har man även en 18-årsgräns, vilket markerar vuxenfilm. 18-årsgränsen är absolut vilket innebär att man måste vara 18 år för att få tillträde. Vid en jämförelse med Sverige blir det norska åldersintervallet något snävare. En 11-årsfilm får i Sverige ses av en sjuåring i vuxens sällskap, i Norge måste barnet vara 8 år. En film med åldersgränsen 7 år kan i Sverige ses av alla barn i vuxens sällskap, i Norge måste barnet vara minst 4 år. Någon motsvarighet när det gäller den norska 15-årsgränsen finns inte i Sverige eftersom 15 år är den svenska vuxengränsen för biografiffilm.

7 år – (barn ned till 4 år i vuxens sällskap)

11 år – (barn ned till 8 år i vuxens sällskap)

15 år – (barn ned till 12 år i vuxens sällskap)

18 år – absolut gräns/vuxengräns.

Finland

Finland har i princip samma system som Norge, men här är åldersintervallet ännu snävare, nämligen två år. Granskningsmyndigheten kan godkänna ett bildprogram (film, videogram, datorspel etc.) för visning och spridning bland personer som fyllt 18, 15, 11 eller 7 år eller ”utan åldersbegränsning”.

Visning av ett bildprogram är dock tillåten för barn under den åldersgräns som bestämts med två år, om barnet är i sällskap med en person som fyllt 18 år. Liksom i Norge gäller inte detta 18-årsgränsen, som är absolut.

- 7 år – (barn ned till 5 år i vuxens sällskap)
- 11 år – (barn ned till 9 år i vuxens sällskap)
- 15 år – (barn ned till 13 år i vuxens sällskap)
- 18 år – absolut gräns/vuxengräns.

Danmark

Det danska systemet skiljer sig från de svenska, norska och finska systemen. Man har visserligen fyra kategorier och åldersgränserna utgår från ett skadlighetskriterium, precis som i Sverige, Norge och Finland, men här slutar likheterna. I stället för enbart ”skadlighetsgränser” har man för de yngre också en ”lämplighetsgräns”. Bedömningen ”alle” innebär att alla åldrar har tillträde till filmen, men den *rekommenderas* särskilt för barn som är sju år och yngre. För de minsta barnen har man alltså ett slags omvänt tankesätt jämfört med Sverige, Norge och Finland. När det gäller vuxenmedverkan finns det också en skillnad. Har man fyllt 7 år har man tillträde till alla filmer om man är i en vuxens (18 år) sällskap. Det innebär att en 7-åring får se en film med en 15-årsgräns om han/hon är i en vuxens

sällskap. Detta gör att åldersintervallet mellan den angivna åldersgränsen och vem som får tillträde i vuxens sällskap blir större än i Sverige, Norge och Finland. Även 7- och 11-årsgränserna är tånjbara på detta sätt. Danmark har ingen absolut vuxengräns av det slag som Norge och Finland har.

Alle – för alla men rekommenderas särskilt till barn som är 7 år och yngre

7 år – tillåten för alla, men kan vara olämplig för barn under 7 år

11 år – (barn ned till 7 år i vuxens sällskap)

15 år – (barn ned till 7 år i vuxens sällskap).

Storbritannien

Storbritannien har hela sju kategorier, vissa är endast rekommenderande, andra är absoluta. De lägsta kategorierna är U (Universal) och Uc (filmer som är särskilt lämpliga för barn i förskoleåldern). En film som kategoriserats med U skall passa alla som är 4 år eller äldre. Uc påminner om det danska systemets ”alle” eftersom det särskilt rekommenderar en film för en bestämd åldersgrupp. Uttrycket ”parental guidance” ligger bakom förkortningen PG som är nästa kategori. PG-filmer får ses av alla åldrar och skall inte innehålla sådant som kan verka skrämmande eller obehagligt för personer i 8-årsåldern eller äldre. Föräldrar uppmanas dock att ta ställning till om filmen kan uppröra yngre, eller särskilt känsliga barn. Den brittiska PG-regeln skiljer sig alltså från det vi i Sverige menar med vuxenmedverkan och är i stället en slags konsumentupplysning.

12, 15, 18 och R18 är strikt bindande gränser. Ingen under den ålder som anges får se en sådan film på biograf eller hyra ett sådant videogram.

U – för alla

Uc – för alla, men rekommenderas särskilt för barn i förskoleåldern

PG – för alla, men föräldrar uppmanas att ta ställning till om filmen kan uppröra barn under 8 år eller särskilt känsliga barn

12 – endast tillåten för personer som är 12 år eller äldre

15 – endast tillåten för personer som är 15 år eller äldre

18 – endast tillåten för personer som är 18 år eller äldre

R18 – endast för försäljning i licensierade sexbutiker och då endast till personer som är 18 år eller äldre.

USA

USA har ytterligare en variant på vuxenmedverkan. Den största skillnaden mellan USA och de andra länderna är den höga ålderskategori varvid en regel om vuxenmedverkan träder in, 17 år. I övrigt fungerar de olika PG-kategorierna på samma sätt som i det brittiska systemet, de är snarare konsumentinformation till föräldrar än strikta åldersgränser. PG innebär att föräldrar bör uppmärksamma att filmen kan innehålla material som är olämpligt för barn. PG-13 innebär att filmen kan innehålla material som är olämpligt för barn under 13 år. Varken PG eller PG-13 nekar någon åldersgrupp tillträde till biografvisning. Men R-kategorin innebär att om man är under 17 år måste man vara i vuxens sällskap för att få tillträde. Detta innebär att även ”småbarn” har tillträde till vad vi kallar vuxenfilm i Sverige, förutsatt att de är i en vuxens sällskap. Den sista kategorin NC-17 (no children 17 and under) är absolut och innebär att man måste vara 18 år för att få tillträde till biograf-föreställningen.

G – alla åldrar

PG – alla åldrar, men visst material kan vara olämpligt för barn

PG-13 – alla åldrar, men visst material kan vara olämpligt för
barn under 13 år

R – för publik under 17 år krävs förälders eller annan vuxens
sällskap (adult guardian)

NC-17 – absolut gräns, man måste vara 18 år.

Slutkommentar

Utgångspunkten för det arbete som Våldsskildringsrådet nu genomfört har inte varit att lämna förslag till eventuella lagändringar, utan att dokumentera erfarenheter och effekter av regeln om vuxenmedverkan. I detta kapitel redovisas därför idéer, erfarenheter och frågeställningar som framkommit under arbetets gång. Det samlade intrycket pekar på att regeln fungerar bra och utgör en anpassning till det föräldrainflytande som gäller för andra medier, men visar också på att andra delar av granskningslagen problematiserat effekterna av regeln om vuxenmedverkan. Resultatet av rådets uppföljning visar enligt rådets mening på behovet av en fördjupad diskussion om flera centrala frågor. Vem ska ytterst ansvara för vilka filmer barn skall få se på biograf – myndigheter, domstolar eller föräldrar? Vilka har bästa kompetensen att bedöma vad som kan anses vara skadligt medieinnehåll för barn – filmexperter, barnexperter, jurister eller föräldrar? Hur bör balansen mellan dessa parter ansvar och inflytande vara? Samtliga frågor berör samhällets respektive föräldrars ansvar, vilka förutsättningar och vilken kompetens de olika parterna har för uppgiften, och hur den kompetensen kan stärkas.

Regeln upplevs som positiv

Regeln om vuxenmedverkan upplevs som positiv av en majoritet av dem som närmast berörs av regeln: filmdistributörer, biografpersonal samt föräldrar till barn i de berörda åldrarna. Mest positiva är filmdistributörerna och biografpersonalen, men även bland föräldrar med barn i de aktuella åldrarna anser en

majoritet att regeln är bra. Regeln ger föräldrar ett större ansvar för vad deras barn får se på biograf, den uppmuntrar till att se film tillsammans på biograf, och den underlättar biografpersonalens arbete. För filmdistributörerna innebär den även möjlighet till en större publik.

Samtidigt uppger mer än hälften av biografpersonalen (53 procent) att de mer än en gång blivit vittne till hur vuxna och barn har avbrutit biobesöket på grund av filmens innehåll. Med tanke på att det samtidigt uttrycks ett önskemål i rapporten om mer information kan en möjlig anledning till de misslyckade biobesöken vara bristande förhandsinformation om regelns innebörd och om filmens innehåll.

Sammantaget verkar ändå regeln ha utgjort en positiv modernisering av systemet med åldersgränser på biograf, och ett närmande till den praxis som råder i flera andra länder. Den har också inneburit att föräldraansvaret på biograf närmat sig villkoren för andra medier, som exempelvis TV och video, där föräldrarna helt avgör vad barnen får se.

Trots att merparten av föräldrarna känner till regeln (72 procent) har endast en minoritet (22 procent) använt sig av den. Orsaken till detta framgår inte av materialet, men kan möjligen tyda på att föräldrar iakttar försiktighet när det gäller att ta med yngre barn än den angivna åldersgränsen, även om de har möjlighet att göra det.

Regeln kan utvecklas

Flera av de berörda anser att regeln kan utvecklas ytterligare. Mer information om regeln önskas, såväl av de flesta distributörer och biografanställda som av en majoritet av föräldrarna. Bland annat efterlyses information om innehållet i de filmer

som omfattas av regeln om vuxenmedverkan, för att underlätta föräldrarnas beslut om de ska använda sig av regeln.

Några av filmbranschens representanter föreslår alternativa regler för vuxenmedverkan. Ett förslag är att samtliga åldersgränser skall vara enbart rekommenderande, en form av konsumentupplysning till föräldrarna utan tvingande effekter. Ett annat förslag är att regeln om vuxenmedverkan kan tillämpas selektivt på vissa särskilt lämpade filmer, medan andra filmer har en absolut åldersgräns.

När det gäller frågan om regeln även borde gälla 15-årsfilmer, det vill säga att barn mellan 11 och 15 år skall få tillträde till 15-årsfilmer i vuxens sällskap, går meningarna isär. Filmbranschen är mycket angelägen om detta, liksom merparten av biografpersonalen. För den senare gruppen är en av de vanligaste orsakerna till diskussioner med missnöjda föräldrar att regeln inte även gäller 15-årsgränsen. Men bland föräldrar med barn mellan 4 och 11 år finns en klar majoritet (68 procent) som inte tycker att regeln bör gälla 15-årsgränsen. Äldre föräldrar är dock mer positiva än yngre.

I jämförelsen med några andra länders modeller för vuxenmedverkan framgår att vuxenmedverkan i dess olika former ofta gäller även 15-årsgränsen, men att det då finns en ytterligare och absolut vuxengräns, oftast vid 18 år.

Jurist-, barn- eller filmexpertis

Samtidigt verkar andra delar av granskningslagen, i ett komplicerat samspel med regeln om vuxenmedverkan, ha fått effekt på vilka filmer barn får tillträde till på biograf. Det gäller exempelvis förändringarna av överklagningsförfarandet.

Man kan notera att antalet överklaganden av Biografbyråns beslut ökat från 2 till 64 ärenden om man jämför 1980-talet med 1990-talet. Under 1990-talet har andelen bifall från överinstansen utgjort 44 procent. Efter 1996 har samtliga överklaganden gällt önskemål om åldersgränser under 15 år och antalet ärenden har genomgått en ytterligare kraftig ökning, från 16 ärenden mellan 1991–1995 till 48 ärenden mellan 1996–2001.

Sammantaget innebär detta att fler filmer får åldersgränser som ligger under dem som Biografbyrån beslutat om, och att fler yngre barn genom regeln om vuxenmedverkan kan se dessa filmer.

Innan Kammarrätten ersatte regeringen som överinstans 1991 rörde i princip samtliga överklagningsärenden klipp i eller förbud av film för vuxna. I dag gäller samtliga överklaganden åldersgränser under 15 år. Samtidigt som även detta innebär en inskränkning av yttrandefriheten utgör det också samhällets yttersta beslut om skydd av barn från skadlig mediepåverkan. Det kan därför finnas skäl att diskutera lämpligheten i att en juridisk instans som Kammarrätten är överinstans. Här framträder balansen mellan juridisk expertis, barnexpertis och filmexpertis som en tänkbar utgångspunkt för en diskussion.

Om man går tillbaka till Våldsskildringsutredningens slutbetänkande, (*SOU 1989:22*), finns redan där resonemang angående valet mellan Kammarrätten och en särskild besvärsnämnd som överinstans. Utredningen menar att det i censurärenden inte är en strikt juridisk rättstillämpning som är det centrala utan att det är effekten av en framställning som ska bedömas. Man menar därför att behovet av juridisk kompetens är mindre än behovet av annan sakkunskap. Med den förändring av överklagningsärendena som skett, kan det finnas skäl att åter beakta dessa resonemang.

Statens respektive föräldrars ansvar

Även lagändringen om att klipp inte längre kan utföras av Biografbyrån i film för publik under 15 år, liksom avskaffandet av Barnfilmnämnden, har inverkat på det ökade antalet överklaganden.

Tidigare kunde en distributör som inte fått igenom den begärda åldersgränsen hos Biografbyrån få filmen godkänd genom att byrån klippte ned specifika delar av filmen, efter dialog med distributören. Om detta inte var möjligt kopplades Barnfilmnämnden in, vilket kunde leda till ett beslut i enlighet med filmdistributörens önskemål (Barnfilmnämndens råd kunde också fungera i motsatt riktning, eftersom ett enigt beslut Barnfilmnämnden/Biografbyrån inte gick att överklaga). Först när dessa möjligheter uttömts blev ett överklagande aktuellt. I dag går en missnöjd distributör direkt till överklagningsinstansen, även om möjligheten att själv klippa ner en film fortfarande kvarstår.

Detta aktualiserar frågan om hur en rimlig beslutskedja kan se ut, och hur barn bäst kan skyddas från skadlig mediepåverkan. Bör tyngdpunkten ligga på myndighetsinstanser eller bör ansvaret i större omfattning ligga på föräldrarna? Kan kompetensen hos såväl myndigheter som föräldrar stärkas och på vilket sätt kan detta i så fall ske?

Många alternativ kan diskuteras. Ett kan vara att överinstansen får en förstärkning av kompetensen om barn och film. Ett annat alternativ kan vara att åter införa ett rådgivande expertorgan till Biografbyrån som kan påverka möjligheten att överklaga åldersgränser. Ännu ett alternativ kan vara att ge föräldrarna mer information om filmer, och därmed bättre redskap att fatta beslut om de skall låta sina barn se en viss film. Ett intressant exempel är det danska systemet, som bygger på kombinationen

av myndighetsbeslut, föräldrainflytande och utförlig information om filmerna. Ett alternativ med ännu mer föräldrainflytande är att göra alla åldersgränser rekommenderande, vilket många inom branschen föreslår. Därmed faller behovet av överklaganden bort, samtidigt som vägledningen till föräldrarna finns kvar. Ett sådant rekommenderande system kan förstärkas genom utförligare information om filmernas innehåll än i dag, då den enda informationen utgörs av en åldersgräns. Samtliga alternativ berör den viktiga frågan om balans och proportioner mellan samhällets och föräldrars ansvar.

En bra modell som kan utvecklas

Det sammantagna resultatet av rapporten tyder på, som redan nämnts, att regeln om vuxenmedverkan fungerar bra och att den uppskattas av en majoriteten av de berörda. Incidenter har inträffat med ledsna eller skrämde barn som fått lämna biografen med sina föräldrar, men merparten av besöken verkar ha fallit väl ut. Många upplever det som positivt att se en film tillsammans och kunna prata om den efteråt, vilket också var ett av motiven till att regeln infördes. Regeln närmar samtidigt biografen till det föräldraansvar som gäller för de medier som konsumeras i hemmet, där föräldrarnas inflytande är avgörande för vad barnen får se.

Regeln om vuxenmedverkan hör utan tvekan framtiden till som ett modernt instrument att stimulera vuxna att se film tillsammans med sina barn. Detta var också lagstiftarnas ursprungliga intention när regeln infördes.

Ytterligare information kan dock förbättra hur regeln fungerar i praktiken. Fortfarande känner en fjärdedel av föräldrar med barn i de aktuella åldrarna inte till att regeln finns. Flera av de berörda parterna önskar också mer information om innehållet i

filmer som omfattas av regeln om vuxenmedverkan, för att föräldrar bättre skall kunna ta beslut om filmen kan vara lämplig för just deras barn.

Det kan samtidigt finnas skäl till en fördjupad diskussion om samhällets respektive föräldrars ansvar när det gäller vem som i olika sammanhang bäst kan och bör skydda barn från skadlig mediepåverkan.

I den diskussionen bör, som alltid när det gäller beslut som berör barn, FN:s barnkonvention beaktas. När det gäller medier innebär den både ett åtagande att skydda barn mot ”information och material som är till skada för barnets välfärd” och ett åtagande att se till att barn har ”tillgång till information och material /.../ som syftar till att främja dess sociala, andliga och moraliska välfärd och fysiska och psykiska hälsa” (Konvention om barnets rättigheter, artikel 17).

Avvägningen mellan dessa båda aspekter är viktig. Förhoppningsvis kan den här rapporten stimulera till en fördjupad diskussion kring detta.

Bilaga 1

Statens biografbyrå
2001-04-21
JW

Frågor att ställa av byråns kontrollörer till utvald biografpersonal på biografen runt om i landet angående regeln om vuxenmedverkan.

Biografens geografiska plats: Storstad   Mindre stad   Landsbygd   Biografens namn:
         .....
 Antal salonger: ...

Frågor till all biografpersonal:

1. Kön .....

2. Ålder .....

3. Huvudsakliga syssla på biografen? .....
 (Vaktmästare, kassapersonal, maskinist eller flera funktioner, t.ex. har ensam hand om allt etc.)

4. Hur länge har du tjänstgjort som biografvaktmästare, kassapersonal etc? (Även deltid och till och från – räkna från första tillfällena fram till nu)
 .....

Ta ställning till följande påståenden:

5. Jag tycker att regeln om vuxenmedverkan fungerar bra.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

6. Jag tycker föräldrar och andra vuxna accepterar åldersgränserna kopplade till regeln om vuxenmedverkan.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

7. Vilken är din bedömning av vem som oftast följer med barnen när regeln om vuxenmedverkan utnyttjas? (Ange bara ett svar)

Föräldrar	Far/morföräldrar	Äldre syskon	Annan vuxen	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	

8. Händer det att föräldrar eller andra vuxna diskuterar ålders- och vuxenmedverkanregeln med dig?

Aldrig	Mycket sällan	Ibland	Ganska ofta	Mycket ofta	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

9. Om jakandesvar, ge exempel på vad dessa diskussioner kan handla om .....

.....
 .....

Påståendet nedan ber vi dig som har erfarenhet av visning av 7 års- respektive 11 års-film dagtid eller tidig kvälltid (börjar senast 19.00), ta ställning till:

10. Föräldrar eller andra vuxna utnyttjar vuxenmedverkanregeln i stor utsträckning.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

Om du tänker på den senaste filmen som du tjänstgjorde vid och som skulle kunna vara aktuell för vuxenmedverkanregeln dvs. filmen riktade sig till en yngre publik och hade åldersgränsen 7 år eller 11 år:

11. Hur stor andel av besökarna (barn plus vuxna) utgjordes av dem som utnyttjade vuxenmedverkanregeln?

mer än 30%   20-30%   omkring 10%   1-5%   ingen alls   ingen uppfattning

Vad heter den film du tänker på? .....

12. Vem på biografen brukar oftast kontrollera barns ålder med avseende på filmens åldersgräns? (Ange bara ett svar)

Vaktmästare	Kassapersonal	Annan	Ingen	Ingen uppfattning/Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐
		3 Vem?	4	

13. Hur kontrollerar ni vanligtvis barns ålder på biografen när åldersgränsen är 11 år och barnet kommer i vuxet sällskap? (Ange bara ett svar)

Frågar den vuxne	Bedömer åldern och vid tveksamhet frågar	Begär legitimation	Utgår från att barnet har rätt ålder	Annat
☐	☐	☐	☐	☐
1	1	3	4	5 Vad? .....

14. Har du någon gång blivit vittne till att barn tillsammans med vuxen har avbrutit biobesöket och att anledningen varit filmens innehåll?

Aldrig	Vid ett tillfälle	Några gånger	Flera gånger	Ingen uppfattning/Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	

Om detta inträffat, kan du då namnge någon eller några filmer? .....

.....

15. Synpunkter på och erfarenheter av regeln om vuxenmedverkan .....

.....

16. Är det något du skulle vilja ändra på vad det gäller dessa regler eller informationen om dem? .....

.....

Frågor till den biografpersonal som tjänstgjort mer än 10 år:

Ta ställning till följande påståenden:

17. Jag bedömer att det är fler föräldrar eller andra vuxna som går på bio med barn idag än när jag började arbeta på biograf.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

18. Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan har skapat fler problem än den har löst.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

19. Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan inte har gjort någon större skillnad.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

20. Om du anser att reformen inneburit en skillnad – i vad består då denna skillnad enligt dig? .....

.....

Ta ställning till följande påståenden:

21. Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan är bra.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

22. Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan har underlättat biografpersonalens arbete.

Stämmer inte alls				Stämmer fullständigt	Ingen uppfattning
☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	

23. Övriga synpunkter .....

.....

.....

Sammanställning av intervjusvar från personal på biografen runt om i Sverige angående regeln om vuxenmedverkan

Generell reservation: i vissa fall saknas enstaka detaljuppgifter, vilket innebär att siffrorna inte alltid går att summera till hela antalet genomförda intervjuer. Dessa är dock inte av den karaktären att avsaknaden kan anses påverka helhetsbilden. Kommentarer kring detta finns redovisade i form av fotnoter i samband med de aktuella frågorna.

Antal genomförda intervjuer 163.

Biograferna lokaliserade i¹

<i>Storstad</i>	<i>Mindre stad</i>	<i>Landsbygd</i>	<i>Summa</i>
40	77	45	162

*Antal salonger*²

<i>1</i>	<i>2–5</i>	<i>6–10</i>	<i>Fler</i>	<i>Summa</i>
87	53	18	3	161

<i>Män</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Summa</i>
116	47	163

Åldersintervall

<i>20–30</i>	<i>31–40</i>	<i>41–50</i>	<i>51–60</i>	<i>60+</i>	<i>Summa</i>
22	35	40	39	19	155

*Funktioner*³

<i>Föreståndare</i>	<i>Flera funktioner</i>	<i>Vaktmästare/ maskinist</i>	<i>Kassa</i>	<i>Summa</i>
76	32	35	19	162

¹ Definitionerna har gjorts av varje kontrollör och är inte helt konsekventa, framför allt i skillnaden mellan storstad och mindre stad. Detta har inte kunnat korrigeras i efterhand. I något fall saknas uppgift helt.

² I ett par fall saknas uppgift och uppgiften har utelämnats hellre än att i efterhand göra en gissning. I ett fall har gjorts en tolkning: begreppet M (multibiograf) som använts i vissa intervjuer har tolkats som 6–10 salonger.

³ Här har en viss bedömning gjorts: de som ”har hand om allt” har klassats som *föreståndare* (dock genomgående med direktkontakt med publik) och inte *flera funktioner*; kombinationen maskinist/kassa är däremot *flera funktioner*, till skillnad från vaktmästare/maskinist som har en egen kategori. Därmed betyder *kassa* enbart kassatjänst. I ett fall finns ingen uppgift.

Antal tjänstgöringsår⁴

<i>1–10</i>	<i>11+</i>	<i>Summa</i>
67	95	162

I samtliga frågor av nedanstående typ har procentsiffrorna (rad två) avrundats till en decimal, vilket betyder att resultatet inte alltid blir exakt 100 %.

Fråga 5. Ställningstagande till påståendet att *regeln om vuxenmedverkan fungerar bra*, skala 1–5, från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, med alternativet ”ingen uppfattning”.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Ingen uppfattning</i>	<i>Summa</i>
3	6	22	61	69	2	163
1,8	3,7	13,5	37,4	42,3	1,2	99,9

Fråga 6. Ställningstagande till påståendet att *föräldrar och andra vuxna accepterar åldersgränserna kopplade till regeln om vuxenmedverkan*, skala 1–5, från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, med alternativet ”ingen uppfattning”.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Ingen uppfattning</i>	<i>Summa</i>
6	12	24	54	65	2	163
3,7	7,4	14,7	33,1	40,0	1,2	100,0

Fråga 7. Vilken är Din bedömning av vem som oftast följer med barn när regeln om vuxenmedverkan utnyttjas?⁵

<i>Föräldrar</i>	<i>Far/mor-föräldrar</i>	<i>Äldre syskon</i>	<i>Annan vuxen</i>	<i>Ingen uppfattning</i>	<i>Summa</i>
140	3	14	2	4	163
86,0	1,8	8,6	1,2	2,5	100,1

Fråga 8. Händer det att föräldrar eller andra vuxna diskuterar ålders- eller vuxenmedverkanregeln med Dig?

<i>Aldrig</i>	<i>Mycket sällan</i>	<i>Ibland</i>	<i>Ganska ofta</i>	<i>Mycket ofta</i>	<i>Ingen uppfattning</i>	<i>Summa</i>
32	45	59	24	3	0	163
19,6	27,6	36,2	14,7	1,8	0,0	99,9

⁴ Här har gränsen satts vid 1–10 år respektive 11 år och uppåt, eftersom regeln infördes just för 10 år sedan.

⁵ Tolkning: Här fanns bara fem svarsalternativ men sex rutor att kryssa i, ikryssning för både 5 och 6 har tolkats som ”ingen uppfattning”.

Fråga 9. Om jakande svar, ge exempel på vad dessa diskussioner kan handla om. Sammanfattning av öppna svar. Obs att detta handlar om vad biografpersonal anger att föräldrar sagt, inte deras egna åsikter.

Ifrågasättande av att regeln om vuxensällskap inte gäller på 15-årsfilmer: 51 intervjuade

Diskussion kring och allmänt ifrågasättande av regeln och dess tillämpning⁶: 20 intervjuade

Efterfrågan på information (om såväl regeln som innehåll i enskilda filmer): 20 intervjuade

Jämförelse med utbudet på video och tv som barn kan ta del av (inkl. ifrågasättande av åldersgränser generellt): 13 intervjuade

Föräldrars önskemål om att vuxenmedverkan skall gälla enbart lämning och hämtning av barn: 5 intervjuade

Ifrågasättande av 11-årsgränsen (på viss film): 4 intervjuade (Scary Movie, American Pie)

Ifrågasättande av att inte syskon under 18 år kan ta med yngre syskon: 2 intervjuade

Fråga 10. Ställningstagande till påståendet att *föräldrar eller andra vuxna utnyttjar vuxenmedverkanregeln i stor utsträckning*, skala 1–5, från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, med alternativ ”ingen uppfattning”.⁷

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
11	27	43	45	25	8	159
6,9	17,0	27,0	28,3	15,7	5,0	99,9

Fråga 11. Om du tänker på den senaste filmen som du tjänstgjorde vid och som skulle kunna vara aktuell för vuxenmedverkanregeln, dvs. filmen riktade sig till en yngre publik och hade åldersgränsen 7 år eller 11 år: *Hur stor andel av besökarna (barn plus vuxna) utgjordes av dem som utnyttjade vuxenmedverkanregeln?*

Mer än 30 %	20-30%	Omkring 10 %	1-5 %	Ingen alls	Ingen uppfattning	Summa
14	36	42	46	6	19	163
8,6	22,1	25,8	28,5	3,7	11,7	100

⁶ Litet svårtolkat: här kan dölja sig både ifrågasättande av att regeln finns för de lägre åldersgrupperna och att den inte gäller 15-årsgränsen. Det senare verkar dock vara i övervikt, av formuleringarna att döma.

⁷ I fyra fall saknas svar helt och hållet.

Vad heter den film du tänker på? (Bland de mest förekommande är *Crouching Tiger...*, *Pearl Harbor*, *Tomb Raider* samt *Pokémon*-filmerna)

<i>102 Dalmatiner</i> (7 år)	<i>Jalla! Jalla!</i> (11 år)
<i>Adam & Eva</i> (7 år)	<i>Jurassic Park</i> (11 år)
<i>American Psycho</i> (15 år), (?)	<i>Kejsarens nya stil</i> (7 år)
<i>Apornas planet</i> (11 år)	<i>Livet från den ljusa sidan</i> (11 år)
<i>Billy Elliot</i> (7 år)	<i>Miss Secret Agent</i> (11 år)
<i>Bridget Jones dagbok</i> (7 år)	<i>Mumien – Återkomsten</i> (11 år)
<i>Cast Away</i> (11 år)	<i>Pearl Harbor</i> (11 år)
<i>Charlies änglar</i> (11 år)	<i>Pelle Svanslös</i> (barntillåten)
<i>Crouching Tiger Hidden Dragon</i> (11 år)	<i>Pokémon 2 och 3</i> (7 år)
<i>Dinosaurier</i> (7 år)	<i>Scary Movie</i> (11 år)
<i>Disney-film</i> (7 år)	<i>Scream</i> (15 år)
<i>En sång för Martin</i> (11 år)	<i>Shrek</i> (7 år)
<i>Evolution</i> (11 år)	<i>South Park</i> (7 år)
<i>Festival</i> (11 år)	<i>Star Wars</i> (11 år)
<i>Get over it</i> (7 år)	<i>Tarzan</i> (7 år)
<i>Godzilla</i> (11 år)	<i>Tomb Raider</i> (11 år)
<i>Hans & Hennes</i> (11 år)	<i>Tomten är far till alla barnen</i> (11 år)
	<i>Vad kvinnor vill ha</i> (7 år)

Fråga 12. Vem på biografen brukar oftast kontrollera barns ålder med avseende på filmens åldersgräns? (Ange bara ett svar)

Vaktmästare	Kassa- personal	Annan / Vem	Ingen	Ingen uppfattning / Vet ej	Summa
46	107	10⁸	0	0	163
28,2	65,6	6,1	0,0	0,0	99,9

Fråga 13. Hur kontrollerar ni vanligtvis barns ålder på biografen när åldersgränsen är 11 år och barnet kommer i vuxensällskap? (Ange bara ett svar)

Frågar den vuxne	Bedömer / frågar vid tveksamhet	Begär leg	Utgår från att barnet har rätt ålder	Annat / vad?	Summa
53	89	3	10	8⁹	163
32,5	54,6	1,8	6,1	4,9	99,9

⁸ "Biljettrivare", gemensamt vaktmästare/kassa, maskinist, föreståndare.

⁹ Kommentarer: i några fall "känner alla", använder skolkatalog, i ett par fall "frågar barnet".

Fråga 14. Har du någon gång blivit vittne till att barn tillsammans med vuxen har avbrutit biobesöket och att anledningen varit filmens innehåll?

<i>Aldrig</i>	<i>Vid ett tillfälle</i>	<i>Några gånger</i>	<i>Flera gånger</i>	<i>Ingen uppfattning /Vet ej</i>	<i>Summa</i>
47	24	74	13	5	163
28,8	14,7	45,4	8,0	3,1	100

Om detta inträffat, kan du då namnge någon eller några filmer? (Vanligast förekommande är Disney-filmer, både generellt och enskilt namngivna)

Arkiv X (11 år)

Cast Away (11 år)

Den där Mary (7 år) (varav någon kommenterar ”föräldrarna mest upprörda”)

Dinosaurier (7 år)

Disneyfilmer generellt (7 år) (i ett par fall med kommentar om högt ljud)

Flykten från hönsgården (barnstillåten)

Hjälp jag är en fisk (7 år); (kommentar om högt ljud)

Häxa i familjen, En (7 år)

Kattbrevet (7 år)

Mulan (7 år)

Pearl Harbor (11 år); (förälder reagerade på krigsscener)

Ringaren i Notre Dame (7 år)

Scary Movie (11 år) (i ett par fall med kommentar: föräldrarna mest upprörda)

Sjätte sinnet (11 år)

Tecknad film (minns inte titeln)

Titanic (11 år)

Tomten är far till alla barnen (11 år)

Fråga 15. Synpunkter på och erfarenheter av regeln om vuxenmedverkan.

Fungerar bra / i stort sett bra / ganska bra, kommentarer som:

bra att föräldrarna kan följa barnen; lätt att förstå; förnuftig regel; aldrig några klagomål; men byråns gränssättande kan ifrågasättas; man tänker inte på den, den är helt naturlig; helst skulle man hålla även på 7- och 11-årsgränserna men regeln fungerar dock bra; är ett bra stöd i åldersdiskussioner som kan förekomma; dock svårt att förklara att regeln inte gäller 15-årsfilmer; leder till mer publik; 15-årsgränsen föranleder mycket mer diskussioner med föräldrar; mest diskussion rörande 15-årsgränsen; de flesta föräldrar verkar känna till och acceptera regeln; hade varit lättare om regeln gällt endast 7-årsfilmer; många föräldrar känner inte till regeln, informationen bör öka, bra att fler barn får möjlighet att se film; bra att en familj kan gå tillsammans på bio; goda erfarenheter men föräldrar bör ta mer ansvar vid val av film; ibland undrar man själv över åldersgränsen (ex. Pearl Harbor); kulturell samvaro för familjen, föräldrarna får avgöra; bättre ordning både i och utanför salongen; föräldrarna vet bäst om barnen är känsliga; det är inte biografen som är problemet utan video och tv-kanalernas utbud; bra att föräldrarna engagerar

sig; föräldrarna kan diskutera frågor som barnen har om filmen; tycker att den skall gälla även för 15-årsfilmer.

Mindre bra, kommentarer som:

därför att om en film är godkänd för en viss ålder spelar det inte så stor roll om barnet har en vuxen i sällskap; vuxenmedverkan har ingen betydelse för hur barnet upplever filmen, alltså tveksamt med 8-åringar på 11-årsfilmer; för lätt för föräldrar att ta med barnen när de själva vill se filmen.

Neutrala kommentarer utan omdömen om regeln, kommentarer som:

svårt att avgöra ålder, kan leda till konflikt med den vuxne; åldersgränserna väl inarbetade; oftast har besökaren inte legitimation, vilket leder till besvärande diskussioner; det förekommer att föräldrar vill lämna sina barn och inte vara kvar under föreställningen; personalen motsätter sig detta; uppfattas ibland som att filmen rekommenderas för barn; alla åldersgränser borde vara rekommendationer; borde gälla 7-årsfilmer men inte 11-årsfilmer; vissa 15-årsfilmer borde dock haft 11-årsgräns; spelat ut sin roll, stort utbud på annat håll; sex-inslag i filmer skapar problem (främst för föräldrar); känns som att censuren tillåter allt tuffare filmer, kanske skulle ytterligare en åldersgräns vara bra; för vissa 11-årsfilmer borde dock gränsen vara absolut; borde finnas 18-årsgräns så att regeln kunde gälla också 15-årsfilmer; alla åldersgränser borde vara rekommendationer; vill ogärna ha barn under 7 år i salongen, de sitter inte still.

Fråga 16. Är det något du skulle vilja ändra på vad det gäller dessa regler eller informationen om dem?

Merparten av de intervjuade har inget behov av ändring av reglerna, bortsett från de relativt många som efterlyser att den också skulle gälla 15-årsfilmerna (med eller utan samtidigt införande av 18-årsgräns som skulle vara absolut)

Många efterlyser mer information på olika sätt

Därutöver finns både enstaka önskemål om helt absoluta åldersgränser genomgående och önskemål om att samtliga åldersgränser skulle vara enbart rekommendationer.

Resterande frågor endast till dem som tjänstgjort mer än 10 år, dvs. även innan regeln om vuxenmedverkan fanns (av de 163 intervjuade gäller detta 106 personer)

Fråga 17. Ta ställning till följande: Jag bedömer att det är fler föräldrar eller andra vuxna som går på bio med barn i dag än när jag började arbeta på biograf, skala 1–5 från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, samt alternativet ”ingen uppfattning”.

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
10	5	19	29	34	9	106
9,4	4,7	17,9	27,4	32,1	8,5	100

Fråga 18. Ta ställning till följande: Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan har skapat fler problem än den har löst, skala 1–5 från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, samt alternativet ”ingen uppfattning”.

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
82	6	6	5	2	5	106
77,4	5,7	5,7	4,7	1,9	4,7	100,1

Fråga 19. Ta ställning till följande: Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan inte har gjort någon större skillnad, skala 1–5 från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, samt alternativet ”ingen uppfattning”.

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
54	15	8	7	14	8	106
50,9	14,2	7,5	6,6	13,2	7,5	99,9

Fråga 20. Om du anser att reformen inneburit en skillnad – i vad består då denna skillnad enligt dig?

Redovisade positiva skillnader, några exempel:

Fler besökare; inte minst i intervallet 7–11 år

Slipper ta diskussion beträffande dem som fyllt 7 eller 11 år

Kontrollen underlättas

Förbättrat och förenklat

Förr fick man avvisa hela familjer om någon var under åldersgränsen

Bra för branschens lönsamhet, likaså att allt fler filmer har 11-årsgräns

Föräldrarna får möjlighet att avgöra vad barnen skall få se

Föräldrarna känner ansvar och får det oftast

Hela familjen kan se samma film

Slipper bråk med föräldrar

Underlättar arbetet för biografpersonal

Redovisade negativa skillnader:

Uppluckring av respekt för åldersgränserna i publiken (kanske även hos biopersonal)

Fråga 21. Ta ställning till följande: Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan är bra, skala 1–5 från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, samt alternativet ”ingen uppfattning”.¹⁰

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
3	0	6	17	83	0	109
2,8	0,0	5,5	15,6	76,1	0,0	100

¹⁰ Frågorna 21–23 i vissa fall besvarade även av personer som arbetat kortare tid än tio år.

Fråga 22. Ta ställning till följande: Jag anser att reformen med regeln om vuxenmedverkan har underlättat biografpersonalens arbete, skala 1–5 från ”stämmer inte alls” till ”stämmer fullständigt”, samt alternativet ”ingen uppfattning”.

1	2	3	4	5	Ingen uppfattning	Summa
5	6	14	20	60	4	109
4,6	5,5	12,8	18,3	55,0	3,7	99,9

Fråga 23. Övriga synpunkter, några exempel.

Om själva regeln:

Mycket diskussion om 15-årsgränsen. Föräldrarna vill själva bestämma

Klargör regeln bättre

Regeln ger barn tillträde till filmer som kan vara olämpliga för dem, t.ex. Scary Movie, South Park, James Bond, Mumien – Återkomsten, Pearl Harbor

Problemen är större när det gäller 11–15 år, föräldrarna är missnöjda med att de inte får ta med barnen på 15-årsfilmer

Problemen är mycket större när föräldrar försöker få med minderåriga in på 15-årsfilmer

De flesta filmer har nu 11-årsgräns, så vuxenregeln får allt större betydelse

Det är svårt att hålla strikt på åldrarna. Barnen har ju inte legitimationshandlingar

Kan leda till konflikter med vuxensällskapet men ger ändå bra riktmärken

Ev. 18-årsgräns (utan vuxencensur). Slutsats: regeln om vuxenmedverkan kan man både ha och mista

Utveckla bestämmelsen att även gälla 15-årsgränsen. Öka informationen om bestämmelsen rörande åldersgränser (5 intervjuade)

Ändra inte väl inarbetade åldersgränser

De flesta känner till regeln, därför behövs knappast mer information

Pappor med son, ofta svåra att övertala om gällande regler

Det dåliga med 15-årsgränsen är att den inte är tillämplig från och med det år man fyller 15. Bättre utbildning av biografpersonal

Ifrågasätter nuvarande censurregler

Ansvarsförhållandena måste tydliggöras, framför allt gällande vem som är ansvarig om en underårig person kommer in på en föreställning

Därutöver finns enstaka synpunkter på åldersgränsen för namngivna filmer samt synpunkter på bra och dåliga barnfilmer m.m.

Bilaga 2

SKOP:s undersökning om regeln om vuxenmedverkan vid biografbesök September/oktober 2001

Population

Föräldrar till barn i åldern 4 till 11 år.

Urval

Urvalet av intervjupersoner gjordes i två steg. Först gjordes ur befolkningsregistret ett slumpmässigt urval av personer födda mellan 1950 och 1976, dvs. cirka 25 till 50 år. De tillfrågades inledningsvis om de hade egna barn, dvs. biologiska och/eller adopterade barn, mellan 4 och 11 år. Intervjuer genomfördes endast med de föräldrar som hade barn i de aktuella åldersgrupperna.

För de frågor som handlade specifikt om ett av familjens barn valdes slumpmässigt att ställa frågan om det barn som senast hade födelsedag.

Datainsamlingsmetod

Undersökningen genomfördes som en telefonundersökning från SKOP:s intervjucentraler i Stockholm.

Datainsamlingsperiod

Intervjuerna gjordes under perioden 24 september och 9 oktober 2001.

Svarsfrekvens och bortfall

I steg 1 bestod urvalet av 4 895 personer i åldern 25 till 51 år. Av dem var det 1 430 (29 procent) som saknade identifierbara korrekta telefonnummer. I bruttourvalet fanns också 79 personer som bodde utomlands under längre tid, var alltför sjuka för att intervjuas, hade avlidit mellan urvalsdragning och datainsamling, kunde otillräckligt med svenska för att svara på frågorna och liknande. Det gav ett nettourval om 3 386 personer.

Totalt har 3 024 personer intervjuats, av vilka 1 002 hade barn mellan 4 och 11 år. Det motsvarar 89 procent av nettourvalet. Bortfallet uppgår till 11 procent och består av 181 personer som inte ville medverka i undersökningen och lika många med vilka det var omöjligt att få kontakt under datainsamlingsperioden.

Viktning

I resultatredovisningen har svaren viktats (poststratifierats) efter region, barnets kön och barnets födelseår. I undersökningen ingår ett fåtal barn som är födda det sista kvartalet år 1989 och de redovisas tillsammans med årsklassen som är född 1990.

Resultat

Nedan följer de frågor som ställdes i samband med undersökningen, samt det därtill hörande svarsutfallet.

Tabell 1. Ungefär hur många gånger har – barnets namn – ensam eller i sällskap med någon, sett film på biograf det senaste året? Procent.

Oktober 2001	
Ingen gång	19
1–3 gånger	65
4 gånger eller fler	16
Ej svar	A
Antal svar	1 002

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Ingen gång	1–3 gånger	4 gånger eller fler	Ej svar	
Antal barn mellan 4 och 11 år					
1 barn	16	65	19	0	538
2 barn	20	68	13	0	389
3 eller fler barn	35	48	16	1	75
Barnets födelseår					
År 1989 och 1990	9	63	28	0	143
År 1991	11	61	28	0	147
År 1992	13	69	18	0	137
År 1993	16	69	15	0	144
År 1994	16	77	8	0	127
År 1995	21	65	13	0	97
År 1996	28	64	8	0	124
År 1997	49	48	3	1	83

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Ingen gång	1–3 gånger	4 gånger eller fler	Ej svar	
Barnets kön					
Flicka	21	65	14	0	474
Pojke	17	64	19	A	528
Föräldrars kön					
Kvinna	20	65	15	0	547
Man	18	64	18	A	455
Föräldrars ålder					
25–30 år	31	58	11	0	72
31–35 år	21	66	13	0	256
36–40 år	19	66	15	A	325
41–45 år	18	63	19	0	243
46–51 år	8	67	25	0	106
Föräldrars utbildning					
9 år eller mindre	21	71	7	0	92
10–12 år	22	62	16	A	459
13+ år utan högskole-examen	17	66	17	0	187
Examen från universitet/högskola	15	66	19	0	264
Bostadsort					
Storstadsområden	13	65	22	0	290
Icke storstad	22	65	13	A	712
Tillgång till kabel-/satellit-TV					
Nej	19	67	14	0	378
Ja	19	64	17	A	622

A Någon person, men färre än 1 procent. **Fet stil:** Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 2. Har du innan den här intervjun känt till regeln om vuxensällskap på biograf? Procent.

Den säger att barn under 7 år får se filmer med 7-årsgräns om de är i sällskap med en vuxen person och att barn mellan 7 och 11 år får se filmer med 11-årsgräns om de är i sällskap med en vuxen person.

	Oktober 2001
Nej	22
Ja	72
Osäker	6
Antal svar	1 002

Grupptabell	Andel som svarar			Antal svar
	Nej	Ja	Osäker	
Antal barn mellan 4 och 11 år				
1 barn	23	73	5	538
2 barn	19	74	7	389
3 eller fler barn	29	62	9	75
Barnets födelseår				
År 1989 och 1990	19	77	4	143
År 1991	10	87	3	147
År 1992	23	71	5	137
År 1993	17	77	6	144
År 1994	22	74	5	127
År 1995	28	62	10	97
År 1996	27	64	9	124
År 1997	33	59	8	83
Barnets kön				
Flicka	21	73	6	474
Pojke	23	72	5	528
Föräldrars kön				
Kvinna	16	78	6	547
Man	28	66	6	455

Grupptabell	Andel som svarar			Antal svar
	Nej	Ja	Osäker	
Föräldrars ålder				
25–30 år	21	70	9	72
31–35 år	22	72	7	256
36–40 år	21	74	5	325
41–45 år	22	73	5	243
46–51 år	27	66	6	106
Föräldrars utbildning				
9 år eller mindre	32	60	8	92
10–12 år	19	76	5	459
13+ år utan högskole- examen	23	72	5	187
Examen från univer- sitet/högskola	22	71	7	264
Bostadsort				
Storstadsområden	19	74	7	290
Icke storstad	23	72	5	712
Tillgång till kabel-/ satellit-TV				
Nej	25	69	6	378
Ja	20	74	6	622
Barnets biobesök senaste året				
Ingen gång	35	60	5	183
1–3 gånger	20	74	7	656
4 gånger eller fler	15	81	4	162

Fet stil: Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 3. Har Du någon gång använt Dig av regeln om vuxensällskap på biograf för att ta med – barnets namn – och se en film som – barnets namn – annars varit för ung för att få se? Procent.

Oktober 2001				
Nej	77			
Ja	22			
Ej svar	1			
Antal svar	1 002			

Grupptabell	Andel som svarar			
	Nej	Ja	Ej svar	Antal svar
Antal barn mellan 4 och 11 år				
1 barn	76	23	1	538
2 barn	77	22	1	389
3 eller fler barn	84	16	0	75
Barnets födelseår				
År 1989 och 1990	69	31	1	143
År 1991	70	29	1	147
År 1992	74	24	2	137
År 1993	87	12	A	144
År 1994	82	18	1	127
År 1995	76	23	1	97
År 1996	76	21	3	124
År 1997	84	16	1	83
Barnets kön				
Flicka	79	20	1	474
Pojke	75	24	1	528
Föräldrars kön				
Kvinna	75	24	1	547
Man	79	20	1	455

Grupptabell	Andel som svarar			Antal svar
	Nej	Ja	Ej svar	
Föräldrars ålder				
25–30 år	76	24	0	72
31–35 år	74	24	1	256
36–40 år	79	21	1	325
41–45 år	81	19	1	243
46–51 år	70	27	3	106
Föräldrars utbildning				
9 år eller mindre	77	23	0	92
10–12 år	75	24	1	459
13+ år utan högskole- examen	75	23	2	187
Examen från univer- sitet/högskola	81	19	A	264
Bostadsort				
Storstadsområden	74	26	A	290
Icke storstad	78	20	1	712
Tillgång till kabel-/ satellit-TV				
Nej	80	19	1	378
Ja	75	24	1	622
Barnets biobesök senaste året				
Ingen gång	86	12	1	183
1–3 gånger	77	22	1	656
4 gånger eller fler	64	35	1	162

A Någon person, men färre än 1 %. **Fet stil:** Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 4. Om Du använt regeln om vuxensällskap på biograf. Har det varit en positiv eller negativ upplevelse att se film på biograf tillsammans med – barnets namn – som inte fått se den filmen om Du inte varit med? Procent.

Oktober 2001	
Mycket positiv	46
Ganska positiv	35
Både positiv och negativ	9
Ganska negativ	2
Mycket negativ	2
Ej svar	5
Antal svar	220

Grupptabell	Andel som svarar						Antal svar
	Mycket positiv	Ganska positiv	Både positiv och negativ	Ganska negativ	Mycket negativ	Ej svar	
Antal barn mellan 4 och 11 år							
1 barn	48	33	12	0	3	4	125
2 barn	45	36	7	5	1	5	81
3 eller fler barn	35	52	0	0	0	12	14
Barnets födelseår							
År 1989 och 1990	32	44	11	3	3	7	43
År 1991	63	31	5	0	0	2	42
År 1992	43	43	11	0	0	3	32
År 1993	51	35	9	0	0	4	19
År 1994	58	21	8	0	4	8	23
År 1995	46	31	12	7	0	4	23
År 1996	48	36	7	0	0	10	25
År 1997	25	36	9	8	21	0	13
Barnets kön							
Flicka	38	40	9	3	1	8	96
Pojke	53	31	9	1	3	2	124

Grupptabell	Andel som svarar						
	Mycket positiv	Ganska positiv	Både positiv och negativ	Ganska negativ	Mycket negativ	Ej svar	Antal svar
Föräldrars kön							
Kvinna	48	34	9	1	4	4	130
Man	44	37	9	4	1	6	90
Föräldrars ålder							
25–30 år	41	38	5	0	11	5	17
31–35 år	43	38	11	3	0	4	60
36–40 år	49	35	6	2	2	5	69
41–45 år	56	26	7	3	3	6	46
46–51 år	32	44	17	0	3	4	28
Föräldrars utbildning							
9 år eller mindre	46	41	11	0	0	3	21
10–12 år	49	35	8	1	2	5	111
13+ år utan högskoleexamen	45	31	14	0	6	5	40
Examen från universitet/högskola	41	38	7	7	1	6	48
Bostadsort							
Storstadsområden	39	36	14	4	3	4	72
Icke storstad	50	35	6	1	2	5	148
Tillgång till kabel-/satellit-TV							
Nej	52	31	7	2	4	4	70
Ja	43	38	10	2	2	5	150
Barnets biobesök senaste året							
Ingen gång	56	27	3	5	6	3	23
1–3 gånger	41	39	11	1	2	5	139
4 gånger eller fler	54	30	6	2	1	6	58

Fet stil: Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 5. Vad tycker Du? Är det en bra eller dålig regel att yngre barn som har sällskap med en vuxen får se filmer som bedömts kräva en högre ålder? Procent.

Oktober 2001	
Mycket bra	20
Ganska bra	35
Varken bra eller dåligt	20
Ganska dåligt	14
Mycket dåligt	11
Ej svar	A
Antal svar	1 002

Grupptabell	Andel som svarar						Antal svar
	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ej svar	
Antal barn mellan 4 och 11 år							
1 barn	20	35	20	15	10	A	538
2 barn	19	35	21	12	12	A	389
3 eller fler barn	22	27	23	14	14	0	75
Barnets födelseår							
År 1989 och 1990	17	38	22	15	8	0	143
År 1991	24	37	18	12	8	0	147
År 1992	24	31	18	15	12	0	137
År 1993	20	31	20	17	11	1	144
År 1994	16	37	25	12	10	0	127
År 1995	18	33	22	14	12	1	97
År 1996	14	37	21	16	12	1	124
År 1997	23	33	17	10	18	0	83
Barnets kön							
Flicka	19	35	19	15	12	A	474
Pojke	20	34	21	14	11	A	528

Grupptabell	Andel som svarar						Antal svar
	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ej svar	
Föräldrars kön							
Kvinna	19	32	21	15	13	A	547
Man	20	38	20	13	9	A	455
Föräldrars ålder							
25–30 år	11	48	20	13	8	0	72
31–35 år	23	32	20	12	12	0	256
36–40 år	19	35	21	13	12	1	325
41–45 år	16	36	21	15	11	A	243
46–51 år	27	25	19	21	8	0	106
Föräldrars utbildning							
9 år eller mindre	22	38	17	8	16	0	92
10–12 år	20	35	23	14	7	1	459
13+ år utan högskoleexamen	20	35	19	14	12	0	187
Examen från universitet/högskola	18	33	18	16	15	A	264
Bostadsort							
Storstadsområden	19	37	21	15	8	0	290
Icke storstad	20	34	20	14	12	A	712
Tillgång till kabel-/satellit-TV							
Nej	18	33	20	15	13	1	378
Ja	21	36	21	13	10	0	622
Barnets biobesök senaste året							
Ingen gång	22	29	22	10	16	A	183
1–3 gånger	18	36	21	14	11	A	656
4 gånger eller fler	25	35	16	18	6	0	162

A Någon person, men färre än 1 %. **Fet** stil: Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 6. Tycker Du att regeln borde gälla även för 15-årsfilmer, dvs. att barn som fyllt 11 år får se filmer med 15-årsgräns på biograf om de är i sällskap med en vuxen? Procent.

Oktober 2001				
Nej	68			
Ja	30			
Ej svar	1			
Antal svar	1 002			

Grupptabell	Andel som svarar			
	Nej	Ja	Ej svar	Antal svar
Antal barn mellan 4 och 11 år				
1 barn	67	31	2	538
2 barn	69	30	1	389
3 eller fler barn	69	30	1	75
Barnets födelseår				
År 1989 och 1990	66	33	1	143
År 1991	62	37	1	147
År 1992	64	34	2	137
År 1993	77	21	2	144
År 1994	65	35	0	127
År 1995	72	26	2	97
År 1996	72	25	2	124
År 1997	69	30	1	83
Barnets kön				
Flicka	67	31	1	474
Pojke	69	29	2	528
Föräldrars kön				
Kvinna	73	26	1	547
Man	63	36	2	455

Grupptabell	Andel som svarar			Antal svar
	Nej	Ja	Ej svar	
Föräldrars ålder				
25–30 år	79	19	1	72
31–35 år	75	24	1	256
36–40 år	64	35	1	325
41–45 år	68	30	2	243
46–51 år	57	42	1	106
Föräldrars utbildning				
9 år eller mindre	66	33	1	92
10–12 år	67	31	2	459
13+ år utan högskole- examen	70	29	1	187
Examen från univer- sitet/högskola	69	30	1	264
Bostadsort				
Storstadsområden	66	33	1	290
Icke storstad	69	29	2	712
Tillgång till kabel-/ satellit-TV				
Nej	70	29	2	378
Ja	67	32	1	622
Barnets biobesök senaste året				
Ingen gång	65	33	2	183
1–3 gånger	68	31	1	656
4 gånger eller fler	73	26	1	162

Fet stil: Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 7. Vad tycker Du om de åldersgränser som gäller för filmer på biograf, dvs. barntillåten, från 7 år, från 11 år och från 15 år? Procent.

Hur väl stämmer de med Din egen uppfattning om vad som kan vara skadligt för just Ditt/Dina barn? Stämmer de...

Oktober 2001	
Helt och hållet	34
Delvis	58
Inte alls	6
Ej svar	2
Antal svar	1 002

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Helt och hållet	Delvis	Inte alls	Ej svar	
Antal barn mellan 4 och 11 år					
1 barn	34	59	5	2	538
2 barn	34	58	7	1	389
3 eller fler barn	31	58	8	4	75
Barnets födelseår					
År 1989 och 1990	33	62	4	1	143
År 1991	33	60	7	1	147
År 1992	36	56	6	1	137
År 1993	31	58	10	1	144
År 1994	35	58	5	2	127
År 1995	31	59	9	2	97
År 1996	37	56	5	2	124
År 1997	34	59	3	4	83
Barnets kön					
Flicka	32	60	7	2	474
Pojke	36	57	6	1	528
Föräldrars kön					
Kvinna	34	58	6	2	547
Man	34	59	6	1	455

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Helt och hållet	Delvis	Inte alls	Ej svar	
Föräldrars ålder					
25–30 år	29	65	6	0	72
31–35 år	40	53	5	2	256
36–40 år	32	62	5	1	325
41–45 år	30	60	8	2	243
46–51 år	38	54	7	1	106
Föräldrars utbildning					
9 år eller mindre	30	60	10	0	92
10–12 år	33	61	5	1	459
13+ år utan högskole-examen	39	53	6	2	187
Examen från universitet/högskola	33	58	6	2	264
Bostadsort					
Storstadsområden	34	60	5	2	290
Icke storstad	34	58	7	2	712
Tillgång till kabel-/satellit-TV					
Nej	34	57	7	2	378
Ja	34	59	6	1	622
Barnets biobesök senaste året					
Ingen gång	29	59	9	3	183
1–3 gånger	34	58	6	2	656
4 gånger eller fler	38	58	3	A	162

Fet stil: Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 8. Skulle du vilja ha mer eller mindre information om innehållet i filmer som riktar sig till barn? Procent.

Oktober 2001					
Mer	54				
Bra som det är	45				
Mindre	1				
Ej svar	A				
Antal svar	1 002				

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Mer	Bra som det är	Mindre	Ej svar	
Antal barn mellan 4 och 11 år					
1 barn	52	47	1	A	538
2 barn	55	44	1	A	389
3 eller fler barn	59	35	3	4	75
Barnets födelseår					
År 1989 och 1990	48	51	2	0	143
År 1991	57	43	0	0	147
År 1992	53	47	0	0	137
År 1993	47	51	2	0	144
År 1994	56	44	0	0	127
År 1995	61	38	0	1	97
År 1996	51	47	1	1	124
År 1997	57	37	4	3	83
Barnets kön					
Flicka	55	43	1	A	474
Pojke	52	47	1	A	528
Föräldrars kön					
Kvinna	60	39	1	A	547
Man	46	53	1	1	455

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Mer	Bra som det är	Mindre	Ej svar	
Föräldrars ålder					
25–30 år	48	52	0	0	72
31–35 år	54	46	1	0	256
36–40 år	50	47	2	1	325
41–45 år	58	41	A	A	243
46–51 år	57	43	0	0	106
Föräldrars utbildning					
9 år eller mindre	46	50	3	0	92
10–12 år	51	48	1	1	459
13+ år utan högskole-examen	54	45	1	0	187
Examen från universitet/högskola	60	39	A	1	264
Bostadsort					
Storstadsområden	57	42	1	0	290
Icke storstad	52	46	1	1	712
Tillgång till kabel-/satellit-TV					
Nej	53	45	1	1	378
Ja	54	45	1	A	622
Barnets biobesök senaste året					
Ingen gång	56	40	2	2	183
1–3 gånger	54	45	1	0	656
4 gånger eller fler	50	50	0	0	162

A Någon person, men färre än 1 %. **Fet stil:** Signifikant skillnad inom gruppen (med 95 % sannolikhet).

Tabell 9. Beskrivning av intervjupersonerna. Procent.

	Oktober 2001
Antal barn mellan 4 och 11 år	
1 barn	53
2 barn	40
3 eller fler barn	7
Barnets kön	
Flicka	49
Pojke	51
Barnets födelseår	
År 1989 och 1990	14
År 1991	14
År 1992	14
År 1993	13
År 1994	13
År 1995	12
År 1996	11
År 1997	10
Föräldrars kön	
Kvinna	55
Man	45
Föräldrars ålder	
25–30 år	8
31–35 år	26
36–40 år	32
41–45 år	24
46–51 år	10
Föräldrars utbildning	
9 år eller mindre	9
10–12 år	46
13+ år utan högskoleexamen	19
Examen från universitet/högskola	26
Bostadsort	
Storstadsområden	31
Icke storstad	69

	Oktober 2001
Tillgång till kabel-/satellit-TV	
Nej	37
Ja	63
Minst 2 helger/månad med barnet	
Nej	1
Ja	99
Antal svar	1 002

Listning 1. Varför har det varit en positiv eller negativ upplevelse att se film på biograf tillsammans med – barnets namn – som inte fått se den filmen om Du inte varit med?

Oktober 2001

Mycket positiv upplevelse

Gillar dinosaurier

Bra film

Kul att se film

Han kan fråga saker

Gemensam aktivitet

Ej hemska filmer

Hon uppskattade det

Roligt

Bra för henne, känna sig mer vuxen

Kul att göra något tillsammans

Inte alls skrämmande, den tecknade Pokemon

Talar flytande engelska för språkets skull

Upplevelsen

Kändes bra

Spänning för barnet

Vi har pratat om det efteråt

Han är inte van att gå själv på bio

Tryggheten, roligt att gå på bio med föräldrar

Trevligt

Prata om något efteråt

Rolig film

Det var en trevlig upplevelse

Roligt att umgås. Givande för föräldern och barnet

Familjegrej

En bra och rolig film. Språket var problemet

Disney gör vackra filmer

Bra. Man kan gå tillsammans

Filmen var bra
Inget gnäll när man kommer hem, om barnet fått följa med!
Att de tillsammans kan gå och se en film
Spännande, äldre
Spännande
Man får bestämma själv vilken film man ser
Trevligt tillsammans
Kan ställa frågor
Roligt att gå på bio
För att det är bra att kunna förklara vissa saker själv
Kul att göra saker tillsammans
Sonen har varit mogen för filmen
Annorlunda jämfört med video
Roligt att se reaktioner
Mamman (den intervjuade) har valt lämpliga filmer
Sonen tyckte det var kul
Det var bra att mamma satt bredvid
Det har varit bra att det var en vuxen med
Det var ingen våldsfilm
Hon (mamman) låter inte barnen se något som hon inte vet vad
det är
Ej farlig film
Spännande, kul, känns speciellt
Pratar om det efteråt
Man ser filmer före de kommer ut på video
Positivt för sonen
Roligt att gå på bio tillsammans. Väljer endast lämpliga filmer
Spännande film som sonen tyckte mycket om
Häftig upplevelse att gå på bio
Trevligt
Roligt för alla att göra något tillsammans
Inga läskiga filmer
För att dottern tycker om dinosaurier (Såg Disneys ”Dino-
saurier”)

Närvarande att kunna förklara filmen
Sonen har varit mogen att uppleva filmen
Vi går tillsammans. Trevligt
Så att barnen har någon att prata med om filmen
Trevligt tillsammans
Gemenskap och diskussion
Han är före för sin ålder, mycket diskussion efter filmen
Tyckt om filmen
Roligt eftersom han aldrig varit på bio tidigare, många filmer
han vill se är från 7 år
Sonen var intresserad av filmen
En ny upplevelse
Film som passade sonen. Den sträckte sig till hans ålder
Sonen uppskattade det
Kultur
Bra att man är med för att förklara
man fick en chans att motivera och diskutera
För att dottern tycker att det varit roligt. Extra spännande att se
film på biograf
Dottern var mogen att se den. Roligt
Diskutera och så. Kul

Ganska positiv upplevelse

Filmälskare
För att man fått se den
Kunnat se tillsammans med honom
Kul, roligt
Bra film, ok för 5-åringar
Tyckt att den var ok för barn
Hög kvalitet, mer innehåll
Trevlig
Man kan umgås med sina barn
Upplevelse i sig
Var trevligt att vara ute med sin son

Går med båda barnen
Dela upplevelsen tillsammans
Barnfilm
Jag har kontroll, och möjlighet att diskutera filmen efteråt
OK att se om förälder är med
Tryggheten
Vi tog en lugn film
Mysigt
Roligt att göra någonting med barnen
Rolig film
Samma filmer som går på TV
Sonen blev rädd ibland
Uppskattad film. Trevligt
Roligt
Roligt att göra det tillsammans med dottern
Rolig film
Glad
Pratar om saker man gjort
Det var inte en skräckfilm, bara en komedifilm
Sonen uppskattade det
Hela familjen kan se på film tillsammans (två vuxna, en 9 år, en 11 år)
Gemensam upplevelse
Om gänget
För liten för att gå på film själv, bra då hon kan fråga om det är något hon undrar över
Bra att vara med och kunna förklara saker, han har uppskattat filmerna
Sonen tyckte om det
Trevligt att gå med barnen
Att sonen kunde gå med ett äldre syskon och se samma film
Dottern tyckte om filmen
Kan välja bland flera filmer
Dottern hade inte kunnat se den annars

Dottern gillar bio
Bra att se filmer som både vuxna och barn vill gå på
Kul film
Inte så farlig film
Roligt
Bra film
Bra att följa med
Dottern är mogen för sin ålder

Både positiv och negativ upplevelse

Det finns alltid saker som man undrar över ifall de är bra eller dåliga
Var för liten för att förstå filmen
Två filmer
Tryggt
Trygghet
Beror på filmen
Den film vi såg var inte ”olämplig” för sonen
Sonen tyckte inte om filmen
En del fattar dottern inte, man får förklara
Filmen var mer skrämmande än vi trodde
Den ena filmen var så pass farlig att hon inte borde sett den
Den andra var inte så farlig
Dottern förstod den inte riktigt
Lite obehagliga saker för barn
Sonen blev lite rädd

Ganska negativ upplevelse

Dottern blev ledsen
Svårt att sitta still
Våld i filmen

Mycket negativ upplevelse

Det var mycket våld och högt ljud
Filmen var inte rolig, utan allvarlig
Sonen var för liten
All reklam var riktad till äldre barn
Ej lämplig film

Ej svar om upplevelse

De ser värre saker på TV, inte blivit skrämda

Listning 2. På vilket sätt skulle Du vilja ha mer information om innehållet i filmer som riktar sig till barn?

Oktober 2001

Om filmen innehåller sorgsna scener
Om det är inslag av obehagliga scener
Om de innehåller våld eller inte
Broschyr, mer information
Skriv lite mer om innehållet
Vad de handlar om när barnet börjar bli 11 år
Via annons
Annonser eller via reklam-tv
Bioannonsen
Trycksak hem
Liten lapp med biljetten
Annonsering
Annonser
Vill veta bättre vilken handling det är
Med posten
Filmannonsen
Om det är mycket våld, skadliga effekter
Vad den handlar om, ofta missledande information
Ringa och fråga
Åldersgränsen väl låg ibland
Internet, TV, radio, alltså genom media
Bedöma vad ditt barn är känsligt för
Innehåll i texten, på biografen, i annonsen
Om effekter
Bioannonser, recensioner
Finns information
Gärna i tidningen eller Internet, annonsera
Kort resumé om det innehåller mycket våld
Varför man vill ha åldersgräns, vilken grund
Våldsamhet, producentens ansvar

I tidningar, på bio
Filmannonser
Mer information till vuxna, innehålla deklARATION om våld och sex
På biografen
För att de inte ska se en film som de egentligen inte klarar av
Förklaring till varför vissa har t.ex. 7-årsgräns
Mera text om filmens innehåll i förväg
Stå i biotidningen
Mer information
Innehållsförteckning så att man kan förklara innan
Information på biografen eller i tidningar
Bioannonserna räcker
Bioannonser
Läsa i tidningen om filmen, bioannonserna
På bioplakaten
I tidningen
Information om det finns våld i filmerna, tidningen
Information om olämpligt språk, sexinslag, våldsinslag
Bioreklamen i tidningen, om programmet är lämpligt
Reklam, recensioner
Recensioner
Tidningen
Dagstidning
Recension i tidning
Reklam
Handlingsmässigt
Textad information
Mer om innehållet
Varför åldersgränsen är satt, alltså på vilka grunder den är satt
Bildar uppfattning
Innehållet vet man inte mycket om, man vill veta varför de är tillåtna för åldern
Anledning till 11-års filmer
Filmtidningen och särskilda foldrar

Foldrar vid biokassorna, information på affischerna
I annonserna
Dagstidningar, utskick av biotidningar
I tidningen
Annonsering, något informationsblad om barnfilmer
Vad den handlar om, ifall den är lämplig
Vad de handlar om, varför den åldersgränsen, hur de bedömer
Bioreklam i brevlådan, recensioner
Genom media
Recensioner i tidningar
Broschyr
Recensioner i tidningar
Bakom kassett
TV-tidningar
Broschyren
Broschyr
Recensioner, reklam
Mer information om våldsinnehåll och vapen
På biografen, i recensioner
Så att man vet hur mycket våld filmer innehåller
Bedömning av opartisk part
Mer om innehåll
Annonsering
Beskriver filmen, om det är inslag av våld och otäcka scener
Om det förekommer våld
Mer vad de handlar om
Handlingen, vad som kan vara känsligt för barn
Få reda på innehållet
Hur mycket våld de innehåller
Så man vet vad det handlar om
Filmer kan innehålla hemska scener
En del barn kan tycka att filmerna är otäcka
Innehåller de våld?
Innehållet
Tidning

Tidningen
Reklam, recensioner
Mer trailers
I tidningen
Kort beskrivning
I tidningen
Bra beskrivning, i tidningen
På bion, i tidning
Tidningen
I tidningen
I tidningar eller i brevlådan
På videokassetten
Informera mer om läskiga scener
Informera mer om våldsinnehållet
Lättare att få reda på åldersgränser
Internet och brev, mer information
Om det är mycket våld
Ett litet filmhäfte på bion
Om det är läskiga scener
Mer handling, om det finns "hemska" scener
Mer detaljerad information om handlingen
Fler varningar om våld
Mer om handlingen, om det är våldsamt
Ofta får man bara en recension, vill veta om det innehåller våld
Mer information om handlingen
Om filmerna innehåller våld eller inte
Vad filmen handlar om, om det är grövre scener osv. Mycket våld eller inte
Filmens karaktär, om den innehåller våldsamma scener
Om våld, sex förekommer
Varnar om filmen är hemska
Om filmen innehåller våld
Att få veta vad hela filmen handlar om
Så man får information om vissa scener som är oroväckande
Mer information

Via Internet eller tidning

Internet

Stå mer om handling, om det är våld med

Skriva ut om det är mycket våld i filmerna

Skriftligt!

Skriva mer när de annonserar

Bioreklam

Annons, reklam i TV

Bioannonserna

Filmtidningen

Bioannonsen

Tidningar, vid recensionerna

Omdöme via Internet, enkel sökväg, lätt att hitta

Bioannonsen

I filmrecensionerna

På biograferna

Förklaring hur filmen är gjord

Reklam. I tidningar. Filmkrönikan, kanske särskild sådan för barnfilmer

Internet

Per post, reklam

Om det är en våldsfilm vill man ju ha mer information

Skriven information i tidningar, om det finns obehagliga scener som är anledningen till åldersgränsen

I tidningen ska det stå om filmen är lämplig för barn

Tidningsannonserna. Vill veta om det finns våldsinslag/porr

Saker man ej fattar

Mer innehåll i annonserna

I beskrivningen i tidningen

Karaktären på filmen i annons eller annat

Mer om handlingen, speciellt om det är våld

Mer information om handlingen

Mer information om det förekommer våld

Mer annonser som förklarar om det finns otäck scener och dylikt i en film

Mer information behövs
Vill veta om det är våld med
I anslutning till bioannonser
Allmänt mer så jag kan bilda mig en egen uppfattning
I tidningar
Tidningen
Tidning i samband med annonsen
I dagstidningar
Tidning eller Internet
Via TV eller lokaltidningar
Debatt i tidningar
Mer om innehållet
Mer om innehållet
Innehållet
Mer om innehållet
Våldet
Så man kan välja filmer utan våld
Trailers
Uppmärksamma hur de tänker. Vad är skadligt?
Beskriva handlingen mer så det är lättare att avgöra
Det kan förekomma våld
Olika scener
Handlingen
Så man vet om det är våld i
Tidningen
Häfte
Massmedia
Internet, e-post
I biotidning, Internet
I brevlådan
Informationsblad som biografen kan stå för
Recensioner
Innehållsförteckning
Anslag utanför biografen där en motivering för åldersgränsen finns

Varningstext vid biografer
Recensioner
Längre reklam. Recensioner
Recensioner
Innehållsförteckning
Bioreklamen, bios annonsering
Vad det finns för våldsscener i filmerna
Med tanke på våld
Om filmerna är utan våld
15-årsgränsen borde vara mer bevakad
Tryckt material
Tryckt material eller i bioannonser
Om det förekommer våld, skrämmande scener
Vill ha mer information om filmen i annonserna
Mer information om otäcka saker, våld, våldsamma scener
Mer information om handlingen och innehållet i filmen
Om det finns känsliga scener
Lite mer om hur filmen kan tänkas påverka barnen
En liten artikel om innehållet, ev. dåliga scener
Åldersgränsen stämmer inte alltid överens med vad man själv
uppfattar som olämpligt. Svårt. Bättre sammanfattning om
filmens handling
Tryckt material
Vilken typ och karaktär det är på filmen
Sånt som inte är lämpligt, t.ex. 2–3 minuter naket
Veta på förhand om det finns mycket våld på filmen
Hur mycket våld det är med
I tidningar
Broschyrer
Tidningar
Tryckt material
Tidningsrecension
I media
Vad filmerna handlar om
På biografen, annonser

Informationsblad på bioograferna
Våldsscener
Tidningsannonser
Om individuella filmer, om det är våld
Programtablån, annonser, affischer
Vad som händer i filmen
Per post
Filmkrönikor på TV
TV, reklam, Internet
Att det berättas mer om filmerna på bioograferna och på Internet
t.ex.
Ett programblad (litet) som man får på biografen
Tabeller i foajén på biografen, i dagstidningen
I filmannonser, reklam
På Internet
Skriftligt
Otäcka scener
Tala om vad filmen innehåller, om det är otäckt
Åldersgränsen borde tillkännages i reklamen
I tidningen vid premiären
Mer beskrivning
Vilken typ av film
Mer om innehållet, om våld
Mer om budskapet och om våld och sorgliga scener
Mer exakt handling
I recensioner
Bara allmänt
Om vissa scener som är känsliga
Det kan vara vissa scener som skrämmer barnen
Om det är något som är farligt
Mycket mer
Om filmerna är svåra att förstå
Annons
I biografen, reklam
Reklam

I biografen, annonsen
Reklam
Vad filmen handlar om, om det kan vara skadligt för barnen
Mer innehåll i annonser, om vad filmen handlar om
Om det förekommer våld
Stå mer om innehållet, om det är våld med
Läsa mer om innehållet, om det förekommer våld
Reklam, informationsblad på biografen
Internet
Tidningen, recensioner
Mer om innehåll. Säga innan filmen visas
Informationsblad
Informationsblad så man vet tidigt
Beror på filmen. Mer sen när barnen blir äldre, om det är våld
Vad filmen innehåller
Det står inte så mycket vad det handlar om. Önskar mer utförligt
Mer så att man visste vad det är för sorts film
Papper
Om det finns våld. På trailers
Internet
Varningstext! Innehåller våld
Reklamen
Om filmen kan uppfattas som otäck
Mer om handlingen
Våldsinslag, skämt
Alldeles för vinklade för killar
Vad filmerna handlar om, vilken grad av våld
Reklam
Mer om innehållet
Typ av film, ev. våldsamma scener
Mer om innehållet
Mer information om innehåll och handling
Om det är otäck scener, innehållet preciserat
Precisera innehållet

Mer om innehållet

Om filmerna innehåller otäckta scener

Så att det inte blir några överraskande sekvenser

Mer information i vanliga dagstidningar

Ingående information om våld förekommer i filmen

Annonser

Tidningar

Annonser, Internet, trailers

Internet

I reklam

Spelar ingen roll

Lokaltidningen skulle ha en speciell barnruta

Skriftlig form, tidningar

Recensioner i tidningar och ev. av samhället

Det kan vara hemliga detaljer i filmen som man vill veta i förväg

Internet

På bio och i TV

I tidningen

Internet

Tidningen

Innehållet om det finns med våld

Om det finns speciellt otäckta inslag

Mer om innehållet, om det finns våld

Mer om innehållet, om det finns inslag av våld eller sex

Om filmen innehåller våld

Innehållet, om det finns våldsscener

Våldsinformation. Hur den är tekniskt gjord

Via text-TV eller i tidning

I recensioner

Hur filmerna är, innehållet om de är hemska

Information om hur filmen är, ibland för låg ålder på barnen

Om det är otäckt. Information är alltid bra

Innehållet

Innehållet

Våldsamt

Objektiv information, speciellt 11-årsfilmer

Mer skriftlig information

Vad för typ av våld som ingår i filmen

Veta om det är mycket eller lite våld

Få reda på vad filmerna handlar om

Våldsscener

Om filmen är lämplig

En separat tidning riktad till föräldrar

Om det förekommer scener med känsligt innehåll, t.ex. våld

Helst i bioannonser, eller biotidning

I fall våld förekommer bör det framgå

Skriftlig information per annons om handling ev. våld m.m.

Mer information om ev. våld. Via Internet

Broschyr

SF-annonser, broschyr

Uppgifter om våld, förvarning på skärmen

Förtexter

I tidning eller i förannonser

Brev eller tryck

Budskap, handling, skrämmande scener

Mer information om dåliga scener som kan förekomma

Internet

Mer utförligt hur det riktar sig mot barn

Trailers och fler diskussionsprogram på TV

Borde informera om de är våldsamma/otäcka

Affischer och filmtidningen

Information om våldsnivån

Tydligare information om innehåll

Om våld eller blodiga scener förekommer

Innehåller våld

Otäcka scener

Mer om innehållet

Precisera innehåll, om våld eller annat olämpligt för barn

Om våld förekommer

Upplýsa om våldet
I tidningen i samband med reklam
Tydligare information i samband med premiärer
Mer analysering, bättre information
Om våldsamma scener
Mer om handlingen, varning för läskiga scener
Om det är avancerat
De från 11 år
Mer om innehållet, våld
Mer om handlingen
Vilken handling, otäcka scener, skrämmande
Mer om innehåll
Otäcka scener
Otäcka scener, våld
Vill se filmen innan
Vad de handlar om
Om våldsinslag förekommer
Vad alla filmer innehåller, speciellt våldsinslag
Om filmen är otäck
Om det innehåller mycket våld
Om det innehåller våld
Vad som visas och inte visas
Om det innehåller våld
Innehållet så man vet vad man kommer att se, om det finns känsliga saker
Så att man vet om det innehåller våld
Innehållet, om det finns farliga scener
I omslaget och reklam
Annonser
Annonser
Innehållsdeklaration i annons
Mer information så man kan avgöra om de verkar lämpliga, om de innehåller våld
Om det är läskigt, om de skjuter

Om det är våld, om de är orealistiska, om sexscener förekommer

Om det är ovanligt mycket våld, starka scener, sådant som kan skrämna barn

Recensionen, kan vidgas, saklig bedömning

Annonsering

Internet

Reklamen på biografen

Reklam

I samband med filmen

Skriva information

Skriftligt på bion

Skriftlig lapp

På biografen. Att man kan ringa och fråga

Skriftligt vid annonser, om våld och sex förekommer

På bio. Insatt i reklamen om filmen mellan filmerna

Hur läskigt det är. Information är bra

Mer information är alltid bra

Ej tecknad, då vill man veta vad den handlar om

Mer i annonser i tidningar. Mer lättillgängligt

Utdrag ur filmer på TV. Vad andra tycker om filmen

Kategorier så man vet vad det finns för scener i filmen, t.ex. våld

Hur mycket våld

Så man förstår mer om innehållet. Sex och våld

Mer information om vad filmen innehåller för typ av våld

Mer om handlingen, om det är mycket våld

Förklara handlingen bättre, t.ex. om den innehåller våld

Mer om innehållet t.ex. våld

Så man vet om det förekommer våld

Beskrivning av vad som kan vara läskigt eller otäckt

Mer reklam

Vad den handlar om

Läsa i tidningar

Tidningsannonser, Internet

Om den är lämplig för barn
Våld m.m. Media i allmänhet. I bioannonsen
Internet, tidning, i recensioner, genom artiklar
Fakta i tidningen
Vilja se filmerna själv först – gratis!
Läsa om dem i recensioner, tidning
Innehållet
Internet
Bra att få veta
I recensioner. Våldsscener
Hur pass komplicerade de är
I tidningar
Mer om handlingen
Mer om handlingen. Våldsscener
Utdrag ur filmen
Tidning. Genom brevlådan
Reklam om innehållet
Om det förekommer våld
Så man vet om det innehåller våld
Scener angående våld
Reklam
Allmän
Handlingen
På TV. Tidning
Annonsering
Reklamen
Om våld och vad det handlar om
Mer i tidningen
Handlingen
Mer information om censur
På biografen när du beställer biljetterna
Information
Innehållet
Resumé bör finnas vid biografen, även i annons bör nämnas om
det är särskilt våldsamt

Handlingen

Annonser, läsa före

Media

Annonser

Reklam

Mer information som beskriver handlingen

Beskrivning av innehåll, våldsdeklaration

Recensionen

Vilket slags våld, det är filmbolagets skyldighet

Reklamen

Genom tidning. Recensioner

Skriftlig information i biljettkassan och i tidningen

Mer information i annonser

Mer om handling

Skriva mer om filmerna i bladen på biografen

Reklamen. Vill veta mer om filmen

Mer än bara en bild!

Tidning

Reklamblad

Mediakritiker ska påpeka våldsscener, eller barnpsykologer

Media

Varudeklaration

Genom TV

Reklamblad med recensioner

Framgå i bioannonser

Våldsskildringsrådet har publicerat följande skrifter:

1. Mediekunskap i skolan. Vad vet vi? Vad gör vi? Karin Stigbrand. 1991.
2. Om datorspel. Kai Honkonen och Magnus Rehn. 1991.
3. Min syn på våldet i bildmedierna. Reflektioner av sju riksdagsledamöter. Redaktör: Richard Lagercrantz. 1992.
4. Konsumentinformation om videogram – Finns den? Ann Katrin Agebäck. 1992.
5. Om medieverkstäder, lokal-TV och annat... Nya sätt att producera, utbilda och tänka. Antologi, redaktör: Karin Stigbrand. 1993.
6. Kontroll, granskning och censur av film, en nordisk inventering – med utblickar även mot andra länder. Redaktör: Richard Lagercrantz. 1993.
7. Samtal i Hollywood – en reserapport. Ann Katrin Agebäck. 1993.
8. Våldsfilmerna på Folkets Bio. Ett mediepedagogiskt projekt. Charlotta Denward. 1994.
9. Våldsskildringar i TV-nyheter. Produktion, utbud, publik. Birgitta Höijer. 1994.
10. Våldet i bildmedierna. Reflektioner utifrån en attitydundersökning. Charles Westin. 1995.

11. BBS – kommunikation. Vad är det? Om användningen av de elektroniska anslagstavlor. Christina Bäcker och Christer Rindeblad. 1995.
12. TV – bundsförvant eller fiende? Om barn, föräldrar och TV-tittande. Inga Gustafsson, Leni Filipson och Gisela Eckert. 1995.
13. Inre och yttre hotbilder. Psykoanalytiker ser på våld i media. Anders Berge, Magnus Kihlbom, Else-Britt Kjellqvist, Rolf Künstlicher och Andrzej Werbart. 1996.
14. 40 timmar i veckan – en studie av våld i sex svenska TV-kanaler. Johan Cronström och Birgitta Höijer. 1996.
15. Jakten på videovåldet – om tillsyn och kontrollörer. Ann Katrin Agebäck. 1996.
16. Toppmötet – om TV:s och barns rättigheter. Cecilia von Feilitzen. 1996.
17. Argument i repris – pressdebatten om medieivåld. Jan Christofferson samt Carin Daal och Evalena Tholin. 1997.
18. Mediekunniga lärare? – Om lärarhögskolorna och mediepedagogiken. Karin Stigbrand och Margareta Lilja-Svensson. 1997.
19. Piteåmodellen – när eldsjälarna gjort sitt! Kristina Hansson. 1997.
20. Man ville vara hjälte... Unga kriminella om faktiskt våld och filmvåld. Gudrun Uddén. 1998.
21. Gränslöst – Om TV, våld och ansvar. Johan Cronström. 1999.

22. Monsternmassakern. Datorspelens lockande värld. Jan Christofferson. 1999.
23. Tusen flickor om film och våld. Antologi, redaktörer: Karin Stigbrand och Sofie Stolpe. 2000.
24. Veckans brott. En studie av våld i Reality TV-program. Ulf Dalquist. 2000.
25. Våldsamt populärt. 1990-talets mest sedda filmer och videogram. Astrid Söderbergh Widding. 2000.
26. Stäng inte av! Film som verktyg för samtal. Åke Sahlin. 2001.

Skrifterna kan beställas i enstaka exemplar eller via prenumeration från Våldsskildringsrådets sekretariat, 103 33 STOCKHOLM. Tel: 08/4053499, Fax: 08/201564, E-post: monica.berglund@adm.ministry.se. Rådet ger också ut en tidning: Flödet. Även den kan beställas från sekretariatet.